

Maa- ja metsätalousvaliokunta

Hallituksen esitys eduskunnalle elintarvikelaiksi ja laiksi sakon täytäntöönpanosta annetun lain 1 §:n muuttamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Hallituksen esitys eduskunnalle elintarvikelaiksi ja laiksi sakon täytäntöönpanosta annetun lain 1 §:n muuttamisesta (HE 3/2021 vp): Asia on saapunut maa- ja metsätalousvaliokuntaan mietinnön antamista varten.

Lausunto

Asiasta on annettu seuraava lausunto:

- talousvaliokunta TaVL 5/2021 vp

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:

- lainsäädäntöneuvos Hannu Miettinen, maa- ja metsätalousministeriö
- lainsäädäntöneuvos Anne Haikonen, maa- ja metsätalousministeriö
- elintarviketurvallisuusjohtaja Sebastian Hielm, maa- ja metsätalousministeriö
- lakimies Kirsi Hannula, Ruokavirasto
- ympäristöterveydenhuollon erityisasiantuntija Kaisa Mäntynen, Suomen Kuntaliitto
- johtaja Marleena Tanhuanpää, Elintarviketeollisuusliitto ry
- ruokamarkkina-asiantuntija Heidi Siivonen, Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry
- asiantuntija Merja Söderström, Päivittäistavarakauppa ry

Valiokunta on saanut kirjallisen lausunnon:

- oikeusministeriö
- Tulli
- Verohallinto
- Verohallinto, Harmaan talouden selvitysyksikkö
- Kuluttajaliitto - Konsumentförbundet ry
- Matkailu- ja Ravintolapalvelut MaRa ry
- Ruokatieto Yhdistys ry
- Svenska Lantbruksproducenternas Centralförbund SLC ry

Valiokunnan mietintö MmVM 1/2021 vp

Valiokunta on saanut ilmoituksen, ei lausuttavaa:

- sosiaali- ja terveysministeriö

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi uusi elintarvikelaki. Samalla nykyinen saman niminen laki kumottaisiin. Esityksellä ehdotetaan myös muutettavaksi sakon täytäntöönpanosta annettua lakia.

Voimassa olevaan elintarvikkeita ja niiden valvontaa koskevaan sääntelyyn ei tulisi merkittäviä toiminnallisia muutoksia. Esityksen tavoitteena on sujuvoittaa sääntelyä ja valvontaa kuitenkin vaarantamatta elintarviketurvallisuutta. Esityksellä pyritään parantamaan elintarvikelain käytettävyyttä jäsentämällä lukuisista muutoksista aiheutunutta hajanaisuutta. Samalla laki päivitetään vastaamaan Europan unionin lainsäädännön vaatimuksia.

Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 21.4.2021

VALIOKUNNAN YLEISPERUSTELUT

Yleistä

Ruokapolitiikasta annetussa valtioneuvoston selonteossa Ruoka2030 (MmVM 7/2017 vp — VNS 2/2017 vp) asetettiin tavoitteeksi varmistaa, että Suomen viranomaisjärjestelmä kykenee vastaamaan valvonnallisiin haasteisiin ja että meillä on valmius tehokkaasti tunnistaa, hoitaa, ehkäistä ennalta ja torjua sekä uusia että jo tunnettuja elintarviketurvallisuuteen liittyviä uhkia. Lisäksi tavoitteena oli muun ohella siitä huolehtiminen, että Suomen hyvä elintarviketurvallisuus tunnustetaan tärkeäksi vientivaltiksemme ja että viranomaistoiminta tukee vientiä. Selontekomietintöön viitaten valiokunta korostaa nytkin myös alkutuotannon merkitystä kotimaiselle ruokajärjestelmälle todeten, että alkutuotannon säilyminen Suomessa on ensiarvoisen tärkeää myös kotimaiselle elintarviketeollisuudelle ja huoltovarmuudelle.

Valiokunta kiinnittää huomiota siihen, että vuoden 2019 hallitusohjelmassa yksi strateginen kokonaisuus on elinvoimainen Suomi, jonka yksi osakokonaisuus on elinvoimainen ja kannattava elintarviketalous. Hallitusohjelman mukaisesti valiokunta pitää tärkeänä, että tavoitteen saavuttamiseksi jatketaan elintarvikealan sääntelyn ja valvonnan sujuvoittamista.

Viitaten esityksessä mainittuihin viranomaisvalvonnan ja -tutkimusten tuloksiin vuodelta 2019 valiokunta toteaa, että elintarviketurvallisuus on Suomessa hyvällä tasolla. Kotimaiset elintarvikealan toimijat täyttävät hyvin elintarviketurvallisuudelle asetettavat vaatimukset. Valiokunta korostaa kuitenkin sitä, että mm. mikrobiologisen elintarviketurvallisuuden hyvän tilanteen säilyttäminen edellyttää jatkuvaa tilanteen seuranta. Suomen hyvää salmonellatilannetta haastavat sekä tuontirehujen salmonellalöydösten lisääntyminen että heikommat mahdollisuudet hävittää salmonellaa rehuista formaldehydin käyttökiellon seurauksena.

Valiokunnan mietintö MmVM 1/2021 vp

Valiokunta pitää tärkeänä, että elintarviketaloutta koskevan sääntelyn lähtökohtana on maamme elintarviketurvallisuuden korkean tason säilyttäminen. Samalla valvonnassa tulee ottaa huomioon EU:nkin elintarvikesääntelyn perustana oleva riskiperusteisuus ja toimijoiden suorittama oma valvonta. Valvonnalla tulee olla yhdenmukainen tavoite, elintarviketurvallisuus, mutta tavoite tulee voida toiminnan luonteesta riippuen saavuttaa erilaisilla keinoilla. Valvontaa tulee kohdistaa sinne, missä sillä on eniten tarvetta, ja valvontaa tulee yhtenäistää.

Valiokunta kiinnittää huomiota siihen, että elintarvikevalvonnan hallinnollinen organisointi ja valvonnan järjestämistapa on EU-lainsäädännössä jätetty kansallisesti päätettäväksi. Voimassa olevassa elintarvikelaissa viitataan kuitenkin elintarvikevalvonnan yleisten vaatimusten osalta EU:n elintarvikelainsäädäntöön. Esityksessä informatiiviset viittaukset poistetaan laista, koska EU-asetuksia sovelletaan sellaisenaan.

Valiokunta korostaa tasapainoa elintarviketurvallisuuden varmistamisen ja elintarvikealan toimintaedellytysten turvaamisen kesken. Virallisen valvonnan kehittämisessä keskeistä tulee olla valvonnan vaikuttavuuden ja tehokkuuden kehittäminen. Viranomaisvalvonta on nähtävä laajempänä kokonaisuutena eikä pelkästään valvontakäynteinä. Valvonnan rajalliset resurssit on kyettävä kohdentamaan niin, että pystytään valvomaan toimijoita mahdollisimman hyvin. Viranomaisten paremmilla mahdollisuuksilla puuttua esimerkiksi epäilyihin elintarvikepetoksiin ja -väärännöksiin luodaan luottamusta ja parannetaan markkinoiden toimintaa. Uusi nopea hallinnollinen sanktio, elintarvikevalvonnan seuraamusmaksu, edesauttaa tämän tavoitteen saavuttamista. Elintarvikelain uudistamisen yhteydessä on tärkeää arvioida myös lain alemman asteiset säädökset. Tavoitteena tulee olla, että jatkossa asetuksia on selkeästi nykyistä vähemmän.

Yleishuomiona valiokunta toteaa, että esityksessä ei ehdoteta voimassa olevaan elintarvikkeita ja niiden valvontaa koskevaan sääntelyyn merkittäviä toiminnallisia muutoksia. Esityksen tavoitteena on sujuvoittaa sääntelyä ja valvontaa vaarantamatta elintarviketurvallisuutta.

Erityiskysymyksiä

Valiokunta kiinnittää huomiota siihen, että oma-valvontavelvoitetta on vuosien kuluessa kehitetty elintarviketoimintaa ja kuluttajaa paremmin palvelevaksi kokonaisuudeksi. Vaatimukset oma-valvontasuunnitelman hyväksymisestä sekä valvontaviranomaisen velvollisuudesta määrätä oma-valvontaan kuuluvista tutkimuksista ja vaatimus erillisenä asiakirjana laadittavasta kirjallisesta oma-valvontasuunnitelmasta on jo aikaisemmin poistettu laista.

Valvonnan kannalta valiokunta pitää tärkeänä, että elintarvikealan toimijan on julkistettava kunnan valvontaviranomaisen antama elintarvikehuoneiston tarkastuksesta kertova asiakirja, ns. Oiva-raportti, yrityksen verkkosivuilla ja yrityksessä näkyvällä paikalla. Myös kunnan valvontaviranomaisten on julkaistava elintarvikevalvonnan tulokset. Valvonnan tulosten näkyvyys motivoi elintarvikealan toimijoita elintarvikelainsäädännön vaatimusten aiempaa parempaan noudattamiseen ja siten parantaa elintarvikevalvonnan vaikuttavuutta.

Valiokunta toteaa, että Ruokavirasto on käynnistämässä hankkeen, jossa yhteistyössä elintarvikealan toimijoiden kanssa käydään läpi sitä, miten yksityiset laadunvarmistusjärjestelmät voidaan parhaiten ottaa huomioon virallisessa valvonnassa. Kysymys Oiva-tulosten huomioon otta-

Valiokunnan mietintö MmVM 1/2021 vp

misesta otetaan esille hankkeessa. Valiokunta pitää tärkeänä, että valvontahenkilöstön osaamista toimijoiden laadunvarmistusohjelmien arvioinnissa kehitetään. Nyt säädettävästä vuosimaksusta saatavia kuntavalvonnan lisäresursseja on mahdollista käyttää myös tähän tarkoitukseen esimerkiksi järjestämällä toimijoille ja valvojille yhteisiä koulutustilaisuuksia.

Valiokunta korostaa, että jo nyt lainsäädännössämme on toteutettu EU:n elintarvikelainsäädäntöön kirjattu periaate, jonka mukaan elintarvikealan toimija vastaa elintarvikeketjun kaikissa vaiheissa elintarvikkeiden turvallisuudesta ja siitä, että toiminta täyttää elintarvikelainsäädännön vaatimukset. Keskeistä on, että tämä koskee myös eläinperäisten elintarvikkeiden ensisaapumisvalvonnan liittämistä osaksi muuta riskiperusteista elintarvikevalvontaa. Harmaan talouden ja talousrikollisuuden torjunnan strategian toimenpideohjelmaan kytkeytyvät myös säännökset toimijan luotettavuudesta eli valvontaviranomaisten oikeudesta saada luotettavuuden selvittämiseksi tietoja toimijan julkisoikeudellisten velvoitteiden, kuten verojen ja muiden lakisäätteisten maksujen hoitamisesta.

Valiokunta toteaa, että elintarvikkeista annettavia tietoja koskeva EU-lainsäädäntö uudistettiin Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksella (EU) N:o 1169/2011 elintarviketietojen antamisesta kuluttajille. Asetuksella säädetään sekä yleisistä merkinnöistä että ravintoarvomerkinnöistä. Elintarviketietojen antamiseen sovelletaan samoja periaatteita siitä riippumatta, millä tavalla elintarvikkeita markkinoidaan. Valiokunta kiinnittää huomiota siihen, että myös etämyynnin kautta markkinoitavista elintarvikkeista on annettava samat tiedot kuin perinteisillä tavoilla markkinoitavista ja myös niissä alkuperämerkinnät ovat välttämättömiä. Elintarvikealan toimija vastaa siitä, että elintarvikkeista annetaan lainsäädännön edellyttämät tiedot. Vaikka Suomi on antanut myös kansallisia säädöksiä kuluttajainformaation parantamiseksi, valiokunta katsoo, että elintarvikkeiden alkuperästä mm. valmistusmaasta on annettava nykyistä kattavampia ja myös oikeampia tietoja. Nyt alkuperästä esitetään mm. harhaanjohtavia mielikuvia esimerkiksi kansallissymboleja käyttäen.

Valiokunta edellyttää, että maa- ja metsätalousministeriö tiukentaa elintarvikkeiden merkitsemisvaatimuksia, jotka koskevat alkuperämerkintöjä, ja tehostaa valvontaa sekä sanktioita valiokunnan mietinnössä esitetyn mukaisesti ja tuo tarvittavat säädösmuutokset eduskunnan käsiteltäväksi vuoden 2022 aikana. Suomen on haettava poikkeamista EU-lainsäädännöstä, mikäli säädösten muuttaminen ei muutoin ole mahdollista. (*Lausumaehdotus I*)

Valiokunta toteaa, että viranomaisvalvonnassa alkuperämerkintöjä, kuten muitakin pakollisia elintarviketietoja, valvotaan osana normaalia riskiperusteista elintarvikevalvontaa kunnan elintarvikevalvontaviranomaisten toimesta Oiva-tarkastusten yhteydessä. Jos valvonnassa havaitaan puutteellisia tai määräysten vastaisia merkintöjä, valvontaviranomainen käyttää nykyisinkin elintarvikelaissa (23/2006) säädettyjä hallinnollisia pakkokeinoja. Valiokunta korostaa, että elintarvikkeiden alkuperäväärennökset ovat osa ruokaketjun petoksellista toimintaa ja myös niissä alkuperämerkintäväärittämisen totuudenmukaisuutta rikotaan. Niihin puuttumiseen tarvitaan tehokkaampia viranomaistoimia sekä rangaistuksia.

Valiokunta kiinnittää huomiota siihen, että esityksessä lakiin esitetään lisättäväksi uusi hallinnollinen sanktio, elintarvikevalvonnan seuraamusmaksu (67 §). Valvontaviranomainen voi siten yh-

Valiokunnan mietintö MmVM 1/2021 vp

tenä toimenpiteenä määrätä seuraamusmaksun, jos elintarvikealan toimija harjoittaa elintarvikkeiden markkinointia elintarvikesäännösten vastaisella tavalla.

Valiokunta toteaa, että alkuperämerkintöjä koskevaa EU-lainsäädäntöä ei ole kehitetty tilanteen vaatimalla tavalla. Komissio julkaisi toukokuussa 2020 Pellolta pöytään -strategian ja toimenpideohjelman. Toimenpideohjelmassa todetaan, että komissio ehdottaa pakollisten alkuperämerkintöjen laajentamista tiettyihin tuotteisiin. Valiokunta pitää välttämättömänä, että Suomi osallistuu aktiivisesti aloitteen käsittelyyn ja vaatii alkuperämerkintöjen saamista kattavammiksi väärinkäytösten estämiseksi.

Valiokunta korostaa erityisesti pienimuotoisen ja paikallisen elintarviketuotannon merkitystä mm. työllisyyden ja yrittäjyyden kannalta pitäen erittäin tärkeänä tämän tuotannon joustavaa erityisolosuhteet huomioivaa sääntelyä ja valvontaa byrokratiaa välttäen sekä opastusta tarjoten. Tärkeää on mm. mahdollistaa alkutuotteiden mahdollisimman laaja suoramyyni, esim. kalan myynti suoraan ravintoloille. Muun ohella pienteurastamoiden toimintaa tulee helpottaa ja tukea. Alueellisesti kohdennettu lampaiden pienimuotoinen teurastus ja suoramyyni on mahdollistettava. Isoja teurastamoja silmällä pitäen luotu lainsäädäntö ei saa muodostua pienille teurastamoille ongelmaksi. Lisäksi valiokunta pitää tältäkin osin välttämättömänä, että Suomi toimii aloitteellisesti EU-lainsäädännön muuttamiseksi siten, että pienteurastamojen toimintaedellytyksiä ja lihan lähijalostuksen (ml. nautojen laidunteurastus) edellytyksiä parannetaan. Ante mortem -tarkastusten suorittamista digitaalisilla menetelmillä tulee laajentaa, ja eläinlääkäreiden tarkastusoi-keudet on säilytettävä ennallaan.

Valiokunta edellyttää, että maa- ja metsätalousministeriö helpottaa ja parantaa pienteurastamojen toimintaedellytyksiä sekä tilateurastusta valiokunnan mietinnössä esitetyn mukaisesti ja tuo tarvittavat säädösmuutokset eduskunnan käsiteltäväksi vuoden 2022 aikana. Suomen on haettava poikkeamista EU-lainsäädännöstä, mikäli säädösten muuttaminen ei muutoin ole mahdollista. (*Lausumaehdotus 2*)

Valiokunta toteaa, että nyt ehdotettu sääntely nostaa pienten yritysten keskimääräistä valvontamaksujen tasoa pakollisen vuosittaisen 150 euron perusmaksun vuoksi. Talusvaliokunnan lausuntoonkin viitaten valiokunta pitää tärkeänä, että perusmaksun vastapainona pienet toimijat saavat entistä enemmän hyötyä viranomaisvalvonnasta muun muassa ohjauksen ja neuvonnan kautta. Lisäksi valvonnan kohdentamisella on parannettava valvonnan vaikuttavuutta vähentämällä tarkastuksia vähäriskisissä kohteissa.

Valiokunta korostaa sitä, että elintarvikeviennin edistäminen myös viranomaistoimissa on Suomen kilpailukyvyyn kannalta tärkeä painopistealue. Lisääntyvä elintarvikkeiden vienti EU-alueen ulkopuolelle edellyttää viranomaisyhteistyötä viennin kohdemaan viranomaisten kanssa. Ilman tätä yhteistyötä vientilupia on hankalaa tai mahdotonta saada. Viranomaisten rooli viennin edistämässä kasvaa edelleen, kun viennin kohdemaiden vaatimukset viejämaille, vientiyrityksille ja tuotteille lisääntyvät.

Esityksestä käy ilmi, että elintarvikepetosten määrä kansainvälisesti katsoen kasvaa ja myös Suomessa havaitaan petoksellista toimintaa. Tyypillisiä petoksen kohteita Suomessa ovat edellä esillä olleet alkuperämerkinnät, päiväysmerkinnät tai elintarvikkeen ilmoitetusta poikkeava sisältö.

Valiokunnan mietintö MmVM 1/2021 vp

Petosten torjunnassa elintarvikkeen ja sen raaka-aineiden jäljitettävyys on keskeistä. Elintarvikkepetosten torjumisen tehostamiseksi valiokunta pitää tärkeänä, että edelleen tiivistetään viranomaisten välistä yhteistyötä elintarvikevalvontaviranomaisten, poliisin talousrikostutkijoiden, syyttäjäviranomaisten, verottajan sekä Tullin talousrikostutkijoiden kesken.

Valiokunta katsoo esityksen perustelujen mukaisesti, että viranomaistoiminnan tulevaisuuden haasteet liittyvät erityisesti elintarvikkeiden raaka-ainetuotannon, valmistuksen ja myynnin ylikansallisuuteen, alan yritysten verkottumiseen ja ketjuuntumiseen, monikanavaisen myyntiin ja markkinointiin, uusiin tuotantomuotoihin, teknologian kehittymiseen, kuluttajien eriytyviin ja monimuotoistuviin tarpeisiin, kaupungistumisen vaikutuksiin elintarvikkeiden kulutuksessa ja tuotannossa, väestön ikääntymisen vaikutuksiin, vaarojen sietokykyyn, kiertotalouteen ja ilmastomuutokseen. Elintarvikkepetosten ja etämyynnin valvonta tuovat uudenlaisia haasteita viranomaisvalvontaan.

VALIOKUNNAN YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Elintarvikelaki

1. luku. Yleiset säännökset

5 §. Määritelmät. Valiokunta ehdottaa teknisen muutoksen tekemistä 1 momentin 4 kohtaan ja 2 momentin 4 kohtaan.

5. luku. Elintarvikevalvonta

40 §. Tarkastus- ja läsnäolo-oikeus. Pykälän perustelujen ja valiokunnan saaman selvityksen mukaan 1 momentissa on tarkoituksena ollut säätää, että nimenomaan valvontaviranomainen antaa tarvittaessa kehoituksia elintarvikesäännösten noudattamiseksi. Valiokunta ehdottaa momentin sisällön muotoilemista tämän mukaisesti.

49 §. Elintarvikevalvontaa koskevat tarkemmat säännökset. Saamansa selvityksen perusteella valiokunta ehdottaa pykälän 1 momentin 2 kohdassa olevan viittauksen 24 §:n 2 momentin 6 kohtaan muuttamista viittaukseksi viimeksi mainitun momentin 7 kohtaan.

9. luku. Hallinnolliset pakkokeinot, hallinnolliset sanktiot ja rikosoikeudelliset rangaistukset

68 §. Uhkasakko sekä teettämis- ja keskeyttämisuhka. Valiokunta toteaa, että lakiehdotuksessa ei ole voimassa olevan elintarvikelain (23/2006) 79 §:n 5 momentin mukaista säännöstä, jonka perusteella se, joka rikkoo tämän lain nojalla määrättyä, uhkasakolla tehostettua kieltoa tai velvoitetta, voidaan jättää tuomitsematta rangaistukseen samasta teosta. Myös rehulain (1263/2020) 60 §:ssä on vastaava säännös. Valiokunta ehdottaa asiaa koskevan säännöksen lisäämistä pykälään uutena 2 momenttina.

Valiokunnan mietintö MmVM 1/2021 vp

11. luku. Muutoksenhaku

75 §. Muutoksenhaku valtion ja kunnan viranomaisen päätökseen. Valiokunta toteaa, että 1 momentissa mainitaan valtion viranomaisen päätöksenä 9 §:ssä tarkoitettu päätös itujen alkutuotantopaikkaa koskien, vaikka 9 §:n perusteella päätöksentekijä on kunnan viranomainen. Valiokunta ehdottaa maininnan poistamista momentista.

13. luku. Erinäiset säännökset

83 §. Virka-apu. Valiokunta toteaa, että pykälän 2 momentissa säädetään valvontaviranomaisen velvollisuudesta antaa jätelain (646/2011) mukaiselle valvontaviranomaiselle pyynnöstä virka-apua jätelaisissa tarkoitettua elintarvikejätettä koskevan kirjanpitovelvollisuuden valvonnassa. Ympäristöministeriössä valmisteilla oleva hallituksen esitys jätelain muuttamiseksi on tulossa eduskuntaan maaliskuun aikana. Esitystä ei ehditä käsitellä niin, että viittaus jätelain uuteen säännökseen saataisiin nyt säädettävään lakiin. Tästä syystä valiokunta ehdottaa 2 momentin poistamista.

VALIOKUNNAN PÄÄTÖSEHDOTUS

Maa- ja metsätalousvaliokunnan päätösehdotus:

Eduskunta hyväksyy muuttamattomana hallituksen esitykseen HE 3/2021 vp sisältyvän 2. lakiehdotuksen.

Eduskunta hyväksyy muutettuna hallituksen esitykseen HE 3/2021 vp sisältyvän 1. lakiehdotuksen. (Valiokunnan muutosehdotukset)

Eduskunta hyväksyy kaksi lausumaa. (Valiokunnan lausumaehdotukset)

Valiokunnan mietintö MmVM 1/2021 vp

Valiokunnan muutosehdotukset

1.

Elintarvikelaki

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 luku

Yleiset säännökset

1 §

Lain tarkoitus

Tämän lain tarkoituksena on:

1) suojella kuluttajan terveyttä ja taloudellisia etuja varmistamalla elintarvikkeiden ja elintarvikekontaktimateriaalien turvallisuus, elintarvikkeiden hyvä terveydellinen ja muu elintarvikesäännösten mukainen laatu ja elintarvikkeista ja elintarvikekontaktimateriaaleista annettavien tietojen riittävyys ja oikeellisuus;

2) edistää lain soveltamisalan osalta elintarvikealan ja kontaktimateriaalialan toimijoiden toimintaedellytyksiä.

Elintarvikesäännösten velvoitteita toimeenpantaessa ja niiden noudattamista valvottaessa on otettava huomioon elintarvike- ja kontaktimateriaalitoiminnan luonne ja laajuus sekä toimintaan liittyvät muut elintarviketurvallisuuteen ja kuluttajansuojaan vaikuttavat seikat, jollei laissa toisin säädetä.

2 §

Soveltamisala

Tätä lakia sovelletaan elintarvikkeisiin, elintarviketuotantoon käytettäviin eläimiin, elintarvikekontaktimateriaaleihin, elintarvike- ja kontaktimateriaalitoimintaan, elintarvikealan ja kontaktimateriaalialan toimijoihin sekä elintarvikevalvontaan kaikissa elintarvikkeiden ja elintarvikekontaktimateriaalien tuotanto-, jalostus- ja jakeluvaiheissa.

Tätä lakia ei sovelleta:

- 1) yksityistalouden omaan käyttöön tarkoitettuun alkutuotantoon;
- 2) omaan käyttöön tarkoitettujen elintarvikkeiden valmistukseen, käsittelyyn tai varastointiin yksityistaloudessa;

Valiokunnan mietintö MmVM 1/2021 vp

3) alkoholijuomiin tai alkoholivalmisteisiin siltä osin kuin niistä säädetään muussa lainsäädännössä.

Tämän lain 8 §:n 2 momentin 3 kohdan a ja b alakohdassa sekä 10 §:n 2 momentissa tarkoitettuun toimintaan sovelletaan 2 luvun säännöksistä ainoastaan 6 §:n 1—3 momenttia sekä 14, 15 ja 17 §:ää.

3 §

Euroopan unionin lainsäädäntö

Tätä lakia sovelletaan elintarvikkeita ja elintarvikekontaktimateriaaleja, elintarvike- ja kontaktimateriaalitoimintaa sekä elintarvikevalvontaa koskevien Euroopan unionin säädösten täytäntöönpanoon siltä osin kuin niiden täytäntöönpanosta ei säädetä muussa laissa.

Mitä tässä laissa säädetään Euroopan unionista tai Euroopan unionin jäsenvaltioista, koskee myös Euroopan talousaluetta ja siihen kuuluvia valtioita.

4 §

Suhde muuhun lainsäädäntöön

Talusveden laadusta ja veden välityksellä leviävän taudin ehkäisystä säädetään terveydensuojelulaissa (763/2994). Elintarvikeeturvallisuuteen vaikuttavasta eläintautien ja eläimistä ihmisiin leviävien tautien vastustamisesta säädetään myös eläintautilaissa (441/2013). Yhteisen kalastuspolitiikan noudattamisen valvontaan ja yhteisen kalastuspolitiikan vastaisiin tekoihin liittyvän Euroopan unionin lainsäädännön toimeenpanosta säädetään yhteisen kalastuspolitiikan seuraamusjärjestelmästä ja valvonnasta annetussa laissa (1188/2014). Luonnonmukaisesta tuotannosta ja luonnonmukaisesti tuotettujen tuotteiden merkinnöistä säädetään luonnonmukaisen tuotannon valvonnasta annetussa laissa (294/2015). Elintarvikkeita käsittelevien henkilöiden terveydentilaa koskevista vaatimuksista säädetään myös tartuntatautilaissa (1227/2016). Elintarvikkeiden säteilyturvallisuuden arviointiperusteista säädetään säteilylaissa (859/2018). Euroopan unioniin tuotavien elintarvikkeiden virallisesta valvonnasta säädetään eläinten sekä eräiden tavaroiden tuontivalvonnasta annetussa laissa (1227/2019).

5 §

Määritelmät

Tässä laissa ja sen nojalla annetuissa asetuksissa sovelletaan:

1) elintarvikelainsäädäntöä koskevista yleisistä periaatteista ja vaatimuksista, Euroopan elintarvikeeturvallisuusviranomaisen perustamisesta sekä elintarvikkeiden turvallisuuteen liittyvistä menettelyistä annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 178/2002 2 artiklassa ja 3 artiklan 3, 7, 8, 15, 16 ja 18 kohdassa olevia *elintarvikkeen, elintarvikealan toimijan, vähittäiskaupan, markkinoille saattamisen, jäljitettävyyden, elintarvikkeen tuotanto-, jalostus- ja jakeluvaiheen ja lopullisen kuluttajan* määritelmiä;

2) elintarvikehygieniasta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 853/2004 2 artiklan 1 kohdassa olevia määritelmiä, ei kuitenkaan teurastamon määritelmää;

Valiokunnan mietintö MmVM 1/2021 vp

3) eläinperäisiä elintarvikkeita koskevista erityisistä hygieniasäännöistä annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 853/2004 liitteessä I ja III olevia määritelmiä;

4) virallisesta valvonnasta ja muista virallisista toimista, jotka suoritetaan elintarvike- ja rehulainsäädännön ja eläinten terveyttä ja hyvinvointia, kasvien terveyttä ja kasvinsuojeluaineita koskevien sääntöjen soveltamisen varmistamiseksi, sekä Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 999/2001, (EY) N:o 396/2005, (EY) N:o 1069/2009, (EY) N:o 1107/2009, (EU) N:o 1151/2012, (EU) N:o 652/2014, (EU) 2016/429 ja (EU) 2016/2031, neuvoston asetusten (EY) N:o 1/2005 ja (EY) N:o 1099/2009 ja neuvoston direktiivien 98/58/EY, 1999/74/EY, 2007/43/EY, 2008/119/EY ja 2008/120/EY muuttamisesta ja Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusten (EY) N:o 854/2004 ja (EY) N:o 882/2004, neuvoston direktiivien 89/608/ETY, 89/662/ETY, 90/425/ETY, 91/496/ETY, 96/23/EY, 96/93/EY ja 97/78/EY ja neuvoston päätöksen 92/438/ETY kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2017/625 2 artiklassa, 3 artiklan 5, 23, 32, 49 ja 51 kohdassa sekä 17 artiklan c ja d kohdassa olevia *virallisen valvonnan, muiden virallisten toimien, toimeksiannon saaneen elimen, vaaran, virkaeläinlääkärin, virallisen avustajan, terveystarkastuksen, ante mortem -tarkastuksen ja post mortem -tarkastuksen määritelmiä*;

5) lihantuotantoa koskevan virallisen valvonnan suorittamista sekä elävien simpukoiden tuotanto- ja uudelleensijoitusalueita koskevista erityissäännöistä Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2017/625 mukaisesti annetun komission delegoidun asetuksen (EU) 2019/624 2 artiklassa olevia määritelmiä;

6) ihmisravinnoksi tarkoitettujen eläinperäisten tuotteiden virallisen valvonnan suorittamista koskevista yhdenmukaisista käytännön järjestelyistä Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2017/625 mukaisesti ja komission asetuksen (EY) N:o 2074/2005 muuttamisesta virallisen valvonnan osalta annetun komission täytäntöönpanoasetuksen (EU) 2019/627 2 artiklassa olevia määritelmiä;

7) virallisia lihan trikiinitarkastuksia koskevista erityissäännöistä annetun komission täytäntöönpanoasetuksen (EU) 2015/1375 1 artiklan 2 ja 3 kohdassa olevia *valvottujen pito-olosuhteiden ja lokeron määritelmää*;

8) tiettyjen zoonoosien ja niiden aiheuttajien seurannasta, neuvoston päätöksen 90/424/ETY muuttamisesta ja neuvoston direktiivin 92/117/ETY kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2003/99/EY 2 artiklan 2 kohdan a, b ja d alakohdassa olevia *zoonoosin, zoonoosin aiheuttajan ja ruokamyrkytys epidemian määritelmiä*;

9) ituihin ja itujen tuotantoon tarkoitettuihin siemeniin sovellettavista jäljitettävyyksivaatimuksista annetun komission täytäntöönpanoasetuksen (EU) N:o 208/2013 2 artiklan ensimmäisen kohdan a alakohdassa olevaa *itujen määritelmää*;

10) Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahaston (maaseuturahasto) tuesta maaseudun kehittämiseen ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 1698/2005 kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 1305/2013 16 artiklan 1 kohdan b alakohdassa olevaa *elintarvikkeiden kansallisen laatujärjestelmän määritelmää*;

11) elintarviketietojen antamisesta kuluttajille, Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusten (EY) N:o 1924/2006 ja (EY) N:o 1925/2006 muuttamisesta sekä komission direktiivin 87/250/ETY, neuvoston direktiivin 90/496/ETY, komission direktiivin 1999/10/EY, Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2000/13/EY, komission direktiivien 2002/67/EY ja 2008/5/EY sekä komission asetuksen (EY) N:o 608/2004 kumoamisesta annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) N:o 1169/2011 2 artiklan 2 kohdan u alakohdassa olevaa *etäviestintäväliseen määritelmää*.

Valiokunnan mietintö MmVM 1/2021 vp

Tässä laissa ja sen nojalla annetuissa asetuksissa tarkoitetaan:

1) *elintarvikesäännöksillä* tämän lain ja sen nojalla annettujen asetusten säännöksiä sekä tämän lain soveltamisalaan kuuluvia Euroopan unionin lainsäädännön säännöksiä;

2) *valvontaviranomaisella* tämän lain mukaisista valvontatehtävistä huolehtivia valtion ja kunnan viranomaisia;

3) *valvontakohteella* toimijaa, joka harjoittaa tai jonka on perusteltua syytä epäillä harjoittavan elintarvike- tai kontaktimateriaalitoimintaa, ja fyysistä tai virtuaalista tilaa, jossa harjoitetaan tai on perusteltua syytä epäillä harjoitettavan elintarvike- tai kontaktimateriaalitoimintaa tai jossa säilytetään elintarvikesäännösten noudattamisen kannalta merkityksellisiä tietoja, sekä toimijan mainitussa tilassa harjoittamaa toimintaa;

4) *alkutuotannolla* Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 178/2002 3 artiklan 17 kohdassa tarkoitettua alkutuotantoa sekä Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 852/2004 1 artiklan 2 kohdan c alakohdassa ja Euroopan parlamentin ja neuvoston **asetuksen** (EY) N:o 853/2004 1 artiklan 3 kohdan c alakohdassa tarkoitettua alkutuotannon tuotteiden pienten määrien luovuttamista suoraan kuluttajalle;

5) *alkutuotantopaikalla* maatilaa, puutarhaa ja muuta paikkaa, jossa harjoitetaan elintarvikkeiden alkutuotantoa;

6) *alkutuotannon toimijalla* elintarvikkeiden alkutuotantoa ja siihen liittyviä toimintoja harjoittavaa elintarvikealan toimijaa;

7) *rekisteröidyllä alkutuotannolla* elintarvikkeiden alkutuotantoa, josta alkutuotannon toimija on tehnyt ilmoituksen toimivaltaiselle valvontaviranomaiselle ja jonka valvontaviranomainen on rekisteröinyt;

8) *hyväksytyllä alkutuotantopaikalla* alkutuotantopaikkaa, joka on hyväksytty Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 852/2004 6 artiklan 3 kohdassa edellytetyllä tavalla;

9) *elintarviketoiminnalla* elintarvikkeen tuotanto-, jalostus- ja jakelutoimintaa, jota elintarvikealan toimija harjoittaa;

10) *rekisteröidyllä elintarviketoiminnalla* elintarvikkeen tuotanto-, jalostus ja jakelutoimintaa, josta elintarvikealan toimija on tehnyt ilmoituksen toimivaltaiselle valvontaviranomaiselle ja jonka valvontaviranomainen on rekisteröinyt, ei kuitenkaan alkutuotantoa;

11) *elintarvikehuoneistolla* Euroopan parlamentin ja neuvoston (EY) N:o 852/2004 2 artiklan 1 kohdan c alakohdassa tarkoitettua rakennusta, huoneistoa ja niiden osaa sekä muuta tilaa, jossa myytäväksi tai muuten luovutettavaksi tarkoitettuja elintarvikkeita valmistetaan, säilytetään, kuljetetaan, pidetään kaupan, tarjoillaan tai muutoin käsitellään, ei kuitenkaan alkutuotantopaikkaa;

12) *hyväksytyllä elintarvikehuoneistolla* elintarvikehuoneistoa, joka on hyväksytty Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 853/2004 4 artiklan 2 kohdan edellyttämällä tavalla;

13) *rekisteröidyllä elintarvikehuoneistolla* elintarvikehuoneistoa, joka on rekisteröity Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 852/2004 6 artiklan 2 kohdassa edellytetyllä tavalla;

14) *liikkuvalla elintarvikehuoneistolla* elintarvikehuoneistoa, joka voidaan siirtää paikasta toiseen;

15) *virtuaalihuoneistolla* huoneistoa, jota käytetään elintarvikkeiden myyntiin, välittämiseen tai muuhun elintarviketoimintaan ilman, että elintarvikkeet ovat kyseisessä huoneistossa;

16) *lihantarkastuksella ante mortem ja post mortem* -tarkastusta;

17) *virallisella laboratoriollla* laboratoriota, jonka Ruokavirasto on nimennyt tutkimaan viranomaisnäytteitä;

Valiokunnan mietintö MmVM 1/2021 vp

18) *nimetyllä omavalvontalaboratoriolla* laboratoriota, jonka Ruokavirasto on nimennyt tutki-
maan elintarvikesäännösten mukaisia omavalvontanäytteitä;

19) *viranomaisnäytteellä* valvontaviranomaisen elintarvikesäännösten mukaista virallista val-
vontaa tai muita virallisia toimia varten ottamaa tai otattamaa näytettä;

20) *poronhoitoalueella* poronhoitolain (848/1990) 2 §:ssä tarkoitettua poronhoitoaluetta;

21) *poroteurastamolla* poronhoitoalueella sijaitsevaa teurastamoaa, jossa teurastetaan pääasial-
lisesti poroja;

22) *teurastamolla* muuta kuin 21 kohdassa tarkoitettua teurastamoaa;

23) *pitopaikalla* tarttuvista eläintaudeista sekä tiettyjen eläinterveyttä koskevien säädösten
muuttamisesta ja kumoamisesta ("eläinterveysäännöstö") annetun Euroopan parlamentin ja neu-
voston asetuksen (EU) 2016/429 4 artiklan 27 kohdassa tarkoitettua pitopaikkaa, ei kuitenkaan
teurastamoaa;

24) *hyönteisellä* uuselintarvikkeista, Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o
1169/2011 muuttamisesta sekä Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 258/97 ja
komission asetuksen (EY) N:o 1852/2001 kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neu-
voston asetuksen (EU) 2015/2283 6 artiklan 2 kohdan mukaisesti hyväksytyä kasvatettua hyön-
teistä;

25) *elintarvikekontaktimateriaalilla* materiaaleja ja tarvikkeita, jotka ovat suoraan tai välilli-
sesti kosketuksessa elintarvikkeeseen tai joiden on tarkoitettu tai joiden voidaan olettaa tulevan
kosketukseen elintarvikkeen kanssa;

26) *kontaktimateriaalitoiminnalla* elintarvikekontaktimateriaalien ja niiden valmistuksessa
käytettävien välimateriaalien ja tarvikkeiden valmistusta, elintarvikekontaktimateriaalien tukku-
kauppaa sekä sisämarkkinatuontia ja tuontia Euroopan unionin ulkopuolelta;

27) *kontaktimateriaalialan toimijalla* toimijaa, joka saattaa markkinoille elintarvikekontakti-
materiaaleja;

28) *omavalvonnalla* Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EY) N:o 178/2002 ja Eu-
roopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EY) N:o 852/2004 edellytettyä järjestelmää, jonka
avulla elintarvikealan toimija tunnistaa ja hallitsee toimintaansa liittyvät vaarat ja varmistaa, että
elintarvike sekä alkutuotantopaikka ja elintarvikehuoneisto ja niissä harjoitettava elintarviketoi-
minta täyttävät niille elintarvikesäännöksissä asetetut vaatimukset sekä elintarvikkeen kanssa
kosketukseen joutuvien materiaalien ja tarvikkeiden hyvistä tuotantotavoista annetussa Euroo-
pan komission asetuksessa (EY) N:o 2023/2006 edellytettyä järjestelmää, jolla kontaktimateriaa-
lialan toimija hallitsee toimintaansa liittyvät vaarat ja varmistaa, että elintarvikekontaktimateri-
aali sekä kontaktimateriaalitoiminta täyttävät niille elintarvikesäännöksissä asetetut vaatimukset;

29) *helposti pilaantuvalla elintarvikkeella* elintarviketta, joka ominaisuuksiensa vuoksi tar-
joaa mikrobeille hyvät lisääntymismahdollisuudet ja joka on siksi säilytettävä huoneenlämmöstä
poikkeavassa lämpötilassa;

30) *muulla luovutuksella* elintarvike- tai kontaktimateriaalitoiminnan yhteydessä tapahtuvaa
elintarvikkeen tai elintarvikekontaktimateriaalin luovuttamista korvauksetta avustukseksi, lah-
jaksi, näytteeksi, kokeiltavaksi tai muuhun vastaavaan tarkoitukseen;

31) *yksityistaloudella* perheen tai henkilön omaa kotitaloutta;

32) *nimisuojatuotteella* maataloustuotteiden ja elintarvikkeiden laatuja järjestelmistä annetun
Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 1151/2012 5 artiklassa tarkoitettua maa-
taloustuotteiden ja elintarvikkeiden suojatulla alkuperänimityksellä ja suojatulla maantieteellisel-
lä merkinnällä sekä 18 artiklassa tarkoitettua aidon perinteisen tuotteen merkinnällä varustettua
tuotetta, maustettujen viinituotteiden määritelmästä, kuvauksesta, esittelystä, merkinnöistä ja

Valiokunnan mietintö MmVM 1/2021 vp

maantieteellisten merkintöjen suojasta sekä neuvoston asetuksen (ETY) N:o 1601/91 kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 251/2014 2 artiklan 3 kohdassa tarkoitettulla maantieteellisellä merkinnällä varustettua tuotetta sekä tislattujen alkoholijuomien määritelmistä, kuvauksesta, esittelystä ja merkinnöistä, tislattujen alkoholijuomien nimien käytöstä muiden elintarvikkeiden esittelystä ja merkinnöissä, tislattujen alkoholijuomien maantieteellisten merkintöjen suojaamisesta, maatalousperäisen etyylialkoholin ja maatalousperäisten tisleiden käytöstä alkoholijuomissa ja asetuksen (EY) N:o 110/2008 kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2019/787 3 artiklan 4 kohdassa tarkoitettulla suojatulla maantieteellisellä merkinnällä varustettua tuotetta;

33) *kyläkaupalla* harvaan asutulla maaseudulla, ydinmaaseudulla, kaupungin läheisellä maaseudulla tai maaseudun paikalliskeskuksessa olevaa elintarvikehuoneistoa, jonka etäisyys lähimpään päivittäistavarakauppaan on vähintään 7,5 kilometriä tai joka on muuten vaikeasti tavoitettavissa ja jonka päivittäistavaroiden myynti on alle 2 miljoonaa euroa vuodessa;

34) *yleishyödyllisellä yhteisöllä* tuloverolain (1535/1992) 22 §:ssä tarkoitettua yleishyödyllistä yhteisöä.

2 luku

Elintarvike- ja kontaktimateriaalitoimintaa koskevat vaatimukset

6 §

Toimintaa koskevat yleiset vaatimukset

Elintarvikealan toimijan on huolehdittava toiminnassaan siitä, että elintarvikkeet ovat kemiallisilta, fysikaalisilta, mikrobiologisilta ja terveydellisiltä ominaisuuksiltaan sellaisia, että ne ovat ihmisravinnoksi soveltuvia eivätkä aiheuta vaaraa ihmisen terveydelle. Toimijan on huolehdittava myös siitä, että elintarvikkeet tai niistä annettavat tiedot eivät johda kuluttajaa harhaan.

Kontaktimateriaalialan toimijan on huolehdittava toiminnassaan siitä, että elintarvikekontaktimateriaalit ovat elintarvikekäyttöön soveltuvia ja sellaisia, että ne eivät aiheuta vaaraa ihmisen terveydelle eivätkä aiheuta sopimattomia muutoksia elintarvikkeen koostumuksessa tai aistinvaraisissa ominaisuuksissa. Toimijan on huolehdittava myös siitä, että elintarvikekontaktimateriaaleista annettavat tiedot eivät johda kuluttajaa harhaan.

Edellä 1 momentissa säädetyn lisäksi elintarviketoiminnan on oltava sellaista, että tuotettavien, valmistettavien, säilytettävien tai käsiteltävien elintarvikkeiden turvallisuus ei vaarannu ja että elintarviketoiminta myös muutoin täyttää elintarvikesäännösten mukaiset vaatimukset.

Elintarvikealan toimijan, joka valmistaa, valmistuttaa, tuo maahan tai muulla tavalla saattaa markkinoille vitamiinien, kivennäisaineiden ja eräiden muiden aineiden lisäämisestä elintarvikkeisiin annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 1925/2006 soveltamisalaan kuuluvia elintarvikkeita, on tehtävä siitä ilmoitus Ruokavirastolle.

Elintarvikealan toimijan, joka valmistaa, valmistuttaa, tuo maahan tai muulla tavalla saattaa markkinoille ravintolisiä koskevan jäsenvaltioiden lainsäädännön lähentämisestä annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2002/46/EY soveltamisalaan kuuluvia ravintolisiä, on tehtävä siitä ilmoitus Ruokavirastolle. Ilmoitus on tehtävä myös, kun valmisteen koostumus sille ominaisten aineiden osalta muuttuu.

Valiokunnan mietintö MmVM 1/2021 vp

7 §

Toimijan luotettavuus

Elintarvikealan ja kontaktimateriaalialan toimijan on oltava luotettava. Toimijaa ei pidetä luotettavana, jos hän on:

1) luotettavuuden arviointia edeltäneen kolmen vuoden aikana toiminnassaan toistuvasti osoittanut ilmeistä piittaamattomuutta elintarviketurvallisuuden varmistamista, elintarvikesäännösten noudattamista ja kuluttajien turvallisuutta kohtaan;

2) luotettavuuden arviointia edeltäneen kolmen vuoden aikana toistuvasti tai huomattavassa määrin laiminlyönyt veroihin, lakisääteisiin eläke-, tapaturma- tai työttömyysvakuutusmaksuihin taikka Tullin perimiin maksuihin liittyvien rekisteröitymis-, ilmoitus- tai maksuvelvollisuuksien hoitamisen; tai

3) ulosmittauksen tai muun selvityksen mukaan kykenemätön vastaamaan veloistaan.

Jos toimija on oikeushenkilö, vaatimus luotettavuudesta koskee toimitusjohtajaa ja hänen sijaistaan, hallituksen jäsentä ja varajäsentä, hallintoneuvoston ja siihen rinnastettavan toimieliimen jäsentä ja varajäsentä, vastuunalaista yhtiömiestä sekä muuta ylimpään johtoon kuuluvaa. Vaatimus luotettavuudesta koskee myös henkilöä, jolla on suoraan tai välillisesti vähintään 25 prosenttia osakeyhtiön osakkeista tai osakkeiden tuottamasta äänivallasta tai vastaava omistus- tai määräämisvalta, jos kyseessä on muu yhteisö kuin osakeyhtiö.

Luotettavuuden arvioimiseksi voidaan 1 momentissa tarkoitettut seikat selvittää sellaisista yritys- ja yhteisötietolain (244/2001) 3 §:ssä tarkoitetuista rekisteröidyistä yrityksistä ja yhteisöistä, jotka välittömästi tai välillisesti kytkeytyvät elintarvikealan tai kontaktimateriaalialan toimijaan tai 2 momentissa mainittuihin henkilöihin.

Toimivaltainen valvontaviranomainen voi toimijan luotettavuuden selvittämiseksi pyytää toimijasta Harmaan talouden selvitysyksiköltä Harmaan talouden selvitysyksiköstä annetun lain (1207/2010) 5 §:ssä tarkoitetun velvoitteidenhoitoselvityksen.

8 §

Rekisteröity alkutuotanto

Alkutuotannon toimijan on tehtävä ilmoitus elintarvikkeiden alkutuotannosta toiminnan rekisteröintiä varten toimivaltaisen valvontaviranomaisen tarjoamaan sähköiseen palveluun tai toimitettava tiedot muulla tavoin toimivaltaiselle valvontaviranomaiselle viimeistään neljä viikkoa ennen toiminnan aloittamista tai olennaista muuttamista. Lisäksi toiminnan keskeyttämisestä ja lopettamisesta on viivytyksettä tehtävä ilmoitus valvontaviranomaiselle.

Edellä 1 momentissa tarkoitettua ilmoitusta ei kuitenkaan tarvitse tehdä, jos:

1) kunta saa tiedon elintarvikkeiden alkutuotannosta toiselta viranomaiselta;

2) on kyse luonnonvaraisten kasvien, sienten tai riistan alkutuotannosta; tai

3) on kyse kasvien tai sienten alkutuotannosta ja:

a) kyseessä on yksityinen henkilö;

b) toimintaa ei voi pitää elinkeinon harjoittamisena; tai

c) toiminta on osa saman toimijan 10 §:n mukaisesti rekisteröityä elintarviketoimintaa.

Kunnan on ilmoitettava toimijalle saaneensa tiedot toiselta viranomaiselta 1 kohdassa tarkoitettussa tapauksessa.

Valiokunnan mietintö MmVM 1/2021 vp

Alkutuotantopaikan sijaintikunta käsittelee ilmoituksen ja tallentaa tiedot alkutuotannon rekisteröinnistä ympäristöterveydenhuollon keskitettyyn toiminnanohjaus- ja tiedonhallintajärjestelmään ja ilmoittaa toimijalle tietojen tallentamisesta sähköisesti tai muulla vastaavalla tavalla. Ruokavirasto antaa tarkemmat määräykset tietojen tallentamisesta.

9 §

Hyväksytyt itujen alkutuotantopaikka

Alkutuotannon toimija, joka harjoittaa itujen alkutuotantoa, on poiketen siitä, mitä 8 §:ssä säädetään, haettava toimivaltaiselta valvontaviranomaiselta alkutuotantopaikan hyväksymistä ennen toiminnan aloittamista tai olennaista muuttamista. Lisäksi toiminnan keskeyttämisestä ja lopettamisesta on viivytyksettä tehtävä ilmoitus valvontaviranomaiselle.

Edellä 1 momentissa tarkoitettua hyväksymistä ei kuitenkaan tarvitse hakea, jos alkutuotannon toimija harjoittaa alkutuotantopaikassa pienimuotoista itujen tuotantoa. Tällaisesta elintarviketoiminnasta on kuitenkin tehtävä 8 §:n mukainen ilmoitus.

Alkutuotantopaikan hyväksyy alkutuotantopaikan sijaintikunta. Kunta tekee päätöksen alkutuotantopaikan hyväksymisestä 60 vuorokauden kuluessa asian vireille tulosta, jollei asian laajuus, hakemuksen puutteellisuus tai muu erityinen syy edellytä asian pitempää käsittelyä. Kunta voi asettaa päätöksessään ehtoja vaarojen ehkäisemiseksi. Kunta tallentaa tiedot alkutuotantopaikan hyväksymisestä ympäristöterveydenhuollon keskitettyyn toiminnanohjaus- ja tiedonhallintajärjestelmään ja ilmoittaa toimijalle tietojen tallentamisesta sähköisesti tai muulla vastaavalla tavalla. Ruokavirasto antaa tarkemmat määräykset tietojen tallentamisesta.

10 §

Rekisteröity elintarviketoiminta

Elintarvikealan toimijan on tehtävä ilmoitus elintarviketoiminnasta toiminnan rekisteröintiä varten toimivaltaisen valvontaviranomaisen tarjoamaan sähköiseen palveluun tai toimitettava tiedot muulla tavoin toimivaltaiselle valvontaviranomaiselle viimeistään neljä viikkoa ennen toiminnan aloittamista tai olennaista muuttamista. Lisäksi toiminnan keskeyttämisestä ja lopettamisesta on viivytyksettä tehtävä ilmoitus toimivaltaiselle valvontaviranomaiselle.

Edellä 1 momentissa tarkoitettua ilmoitusta ei tarvitse kuitenkaan tehdä, jos toiminta ja siihen liittyvät riskit ovat vähäisiä ja:

1) elintarviketoiminta tapahtuu samassa huoneistossa kuin toimijan harjoittama muu elinkeinotoiminta;

2) kyseessä on yksityinen henkilö; tai

3) toimintaa ei voi pitää elinkeinon harjoittamisena.

Elintarvikehuoneiston sijaintikunta käsittelee elintarviketoimintaa koskevan ilmoituksen.

Poiketen siitä, mitä 3 momentissa säädetään, elintarvikealan toimijan kotikunta käsittelee elintarviketoimintaa koskevan ilmoituksen, jos toimintaa harjoitetaan:

1) liikkuvassa elintarvikehuoneistossa;

2) elintarvikehuoneistossa, jossa pelkästään kuljetetaan tai säilytetään elintarvikkeita yhdessä tai useammassa kuljetusajoneuvossa tai kontissa;

3) virtuaalihuoneistossa.

Valiokunnan mietintö MmVM 1/2021 vp

Jos toimijalla ei ole kotipaikkaa Suomessa, elintarviketoimintaa koskevan ilmoituksen käsittelee se kunta, jonka alueella elintarviketoiminta aloitetaan.

Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto käsittelee alkoholilain (1102/2017) 14 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettun valmistustilan ja 16 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettun varastointitilan rekisteröintiä koskevan ilmoituksen. Aluehallintovirasto käsittelee alkoholilain 17 §:n 2 momentissa ja 26 §:ssä tarkoitettujen alkoholijuomien vähittäismyyntipaikkojen rekisteröintiä koskevan ilmoituksen.

Toimivaltainen valvontaviranomainen käsittelee ilmoituksen ja tallentaa tiedot elintarviketoiminnan rekisteröinnistä ympäristöterveydenhuollon keskitettyyn toiminnanohjaus- ja tiedonhallintajärjestelmään ja ilmoittaa toimijalle tietojen tallentamisesta sähköisesti tai muulla vastaavalla tavalla. Ruokavirasto antaa tarkemmat määräykset tietojen tallentamisesta.

11 §

Hyväksytty elintarvikehuoneisto

Elintarvikealan toimijan, jonka harjoittamalta elintarviketoiminnalta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 853/2004 4 artiklan 2 kohdan mukaan edellytetään elintarvikehuoneiston hyväksymistä, on poiketen siitä, mitä 10 §:ssä säädetään, haettava toimivaltaiselta valvontaviranomaiselta elintarvikehuoneiston hyväksymistä ennen toiminnan aloittamista tai olennaista muuttamista. Lisäksi toiminnan keskeyttämisestä ja lopettamisesta on viivytyksettä tehtävä ilmoitus toimivaltaiselle valvontaviranomaiselle.

Elintarvikehuoneiston hyväksymistä ei kuitenkaan tarvitse hakea, jos alkutuotannon toimija harjoittaa elintarviketurvallisuusriskeiltään vähäistä elintarvikkeiden valmistusta tuottamistaan alkutuotannon tuotteista. Elintarviketurvallisuusriskeiltään vähäiseksi toiminnaksi katsotaan Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 853/2004 1 artiklan 3 kohdan d tai e alakohdassa ja 10 artiklassa, sekä komission delegoidun asetuksen (EU) 2019/624 12 artiklan 1 kohdan a alakohdassa tarkoitettu toiminta. Hyväksymistä ei tarvitsisi hakea myöskään, jos toimija harjoittaa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 853/2004 1 artiklan 5 kohdan b alakohdan i ja ii alakohdassa tarkoitettua toimintaa. Tällaisista elintarvikehuoneistoista on kuitenkin tehtävä 10 §:n 1 momentin mukainen ilmoitus.

Elintarvikehuoneiston sijaintikunta hyväksyy 1 momentissa tarkoitettut elintarvikehuoneistot. Ruokavirasto hyväksyy teurastamot ja riistan käsittelylaitokset sekä niiden yhteydessä olevat hyväksymistä edellyttävät elintarvikehuoneistot. Aluehallintovirasto hyväksyy poroteurastamot ja niiden yhteydessä olevat hyväksymistä edellyttävät elintarvikehuoneistot.

Elintarvikealan toimijan kotikunta hyväksyy 1 momentissa tarkoitettut elintarvikehuoneistot, jos ne ovat liikkuvia elintarvikehuoneistoja. Ruokavirasto hyväksyy liikkuvat teurastamot ja riistan käsittelylaitokset sekä niiden yhteydessä olevat hyväksymistä edellyttävät elintarvikehuoneistot. Aluehallintovirasto hyväksyy liikkuvat poroteurastamot ja niiden yhteydessä olevat hyväksymistä edellyttävät elintarvikehuoneistot.

Aluehallintovirasto ja kunta ilmoittavat hyväksymänsä elintarvikehuoneiston Ruokavirastolle, joka antaa elintarvikehuoneistolle hyväksymisnumeron.

Toimivaltainen valvontaviranomainen tekee päätöksen elintarvikehuoneiston hyväksymisestä 60 vuorokauden kuluessa asian vireille tulosta, jollei asian laajuus, hakemuksen puutteellisuus tai muu erityinen syy edellytä asian pitempää käsittelyä. Viranomainen voi asettaa päätöksessään ehtoja vaarojen ehkäisemiseksi. Viranomainen tallentaa tiedot elintarvikehuoneiston hyväksymi-

Valiokunnan mietintö MmVM 1/2021 vp

sestä ympäristöterveydenhuollon keskitettyyn toiminnanohjaus- ja tiedonhallintajärjestelmään ja ilmoittaa toimijalle tietojen tallentamisesta sähköisesti tai muulla vastaavalla tavalla. Ruokavirasto antaa tarkemmat määräykset tietojen tallentamisesta.

12 §

Tiedottaminen elintarviketoiminnasta liikkuvassa elintarvikehuoneistossa

Elintarvikealan toimijan on tiedotettava:

- 1) rekisteröidystä elintarviketoiminnasta liikkuvassa elintarvikehuoneistossa niille kunnille, joiden alueella toimintaa harjoitetaan;
- 2) elintarviketoiminnasta liikkuvassa teurastamossa tai riistan käsittelylaitoksessa ja niiden yhteydessä olevassa hyväksytyssä elintarvikehuoneistossa Ruokavirastolle;
- 3) elintarviketoiminnasta liikkuvassa poroteurastamossa ja sen yhteydessä olevassa hyväksytyssä elintarvikehuoneistossa aluehallintovirastolle;
- 4) elintarviketoiminnasta muussa hyväksytyssä liikkuvassa elintarvikehuoneistossa niille kunnille, joiden alueella toimintaa harjoitetaan.

Tiedon on oltava toimivaltaisella valvontaviranomaisella viimeistään neljä arkipäivää ennen ilmoitetun toiminnan aloittamista.

13 §

Rekisteröity kontaktimateriaalitoiminta

Kontaktimateriaalialan toimijan on tehtävä ilmoitus toimipaikastaan ja siellä harjoitettavasta kontaktimateriaalitoiminnasta toiminnan rekisteröintiä varten toimivaltaisen valvontaviranomaisen tarjoamaan sähköiseen palveluun tai toimitettava tiedot muulla tavoin viimeistään neljä viikkoa ennen toiminnan aloittamista tai olennaista muuttamista. Ilmoitus tehdään toimipaikan sijaintikunnalle. Toiminnan keskeyttämisestä ja lopettamisesta on viivytyksettä tehtävä ilmoitus toimipaikan sijaintikunnalle. Kunta käsittelee ilmoituksen ja tallentaa tiedot kontaktimateriaalitoiminnan rekisteröinnistä ympäristöterveydenhuollon keskitettyyn toiminnanohjaus- ja tiedonhallintajärjestelmään ja ilmoittaa toimijalle tietojen tallentamisesta sähköisesti tai muulla vastaavalla tavalla. Ruokavirasto antaa tarkemmat määräykset tietojen tallentamisesta.

14 §

Jäljitettävyys

Elintarvikkeista, elintarviketuotantoon käytettävistä eläimistä ja elintarvikekontaktimateriaaleista on ilmoitettava vastaanottajalle elintarvikesäännöksissä edellytetyt jäljitettävyystiedot.

Elintarvikealan toimijan velvollisuudesta järjestää kalastus- ja vesiviljelytuotteiden jäljitettävyys säädetään lisäksi yhteisön valvontajärjestelmästä, jonka tarkoituksena on varmistaa yhteisen kalastuspolitiikan sääntöjen noudattaminen, asetusten (EY) N:o 847/96, (EY) N:o 2371/2002, (EY) N:o 811/2004, (EY) N:o 768/2005, (EY) N:o 2115/2005, (EY) N:o 2166/2005, (EY) N:o 388/2006, (EY) N:o 509/2007, (EY) N:o 676/2007, (EY) N:o 1098/2007, (EY) N:o 1300/2008 ja (EY) N:o 1342/2008 muuttamisesta sekä asetusten (ETY) N:o 2847/93, (EY) N:o 1627/

Valiokunnan mietintö MmVM 1/2021 vp

94 ja (EY) N:o 1966/2006 kumoamisesta annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 1224/2009 56 ja 58 artiklassa sekä velvollisuudesta antaa kuluttajille tietoja kalastus- ja vesiviljelytuotteista yhteisön valvontajärjestelmästä, jonka tarkoituksena on varmistaa yhteisen kalastuspolitiikan sääntöjen noudattaminen, annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 1224/2009 soveltamista koskevista yksityiskohtaisista säännöistä annetun komission täytäntöönpanoasetuksen (EU) N:o 404/2011 67 ja 68 artiklassa.

15 §

Omavalvonta

Elintarvikealan ja kontaktimateriaalialan toimijalla on oltava järjestelmä, jonka avulla toimija tunnistaa ja hallitsee toimintaansa liittyvät vaarat ja varmistaa, että toiminta täyttää elintarvikesäännöksissä asetetut vaatimukset. Toimijan on kirjattava omavalvonnan tulokset riittävällä tarkkuudella.

Elintarvikealan toimijan tuodessa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 853/2004 8 artiklassa tarkoitettujen salmonellaa koskevien erityistakuiden piiriin kuuluvia elintarvikkeita Euroopan unionin toisesta jäsenvaltiosta Suomeen, omavalvontaan on sisällyttävä kyseisiä elintarvikkeita koskeva näytteenotto- ja tutkimussuunnitelma salmonellan varalta.

16 §

Valvontatietojen julkistaminen

Suunnitelmallisen elintarvikevalvonnan piirissä olevan elintarvikealan toimijan on julkistettava valvontaviranomaisen antama elintarviketoiminnan tarkastuksesta kertova raportti. Ruokavirasto antaa tarkemmat määräykset valvontatietojen julkistamisesta.

Velvollisuus julkistaa valvontatietoja ei koske:

- 1) alkutuotannon toimijoita;
- 2) alkoholijuomien valmistus- ja varastointitiloja eikä toimijoita, jotka harjoittavat ensisijaisesti alkoholijuomien vähittäismyyntiä.

Elintarviketoiminnan tarkastuksesta annetun viimeisimmän raportin on oltava helposti saatavilla elintarvikealan toimijan internetsivuilla tai muulla vastaavalla tavalla. Lisäksi elintarvikehuoneistossa, jossa kuluttajat asioivat, raportin on oltava esillä sisäänkäynnin yhteydessä tai muussa kuluttajalle helposti havaittavassa paikassa.

17 §

Toimijan tiedonantovelvollisuus

Elintarvikealan ja kontaktimateriaalialan toimijan on välittömästi ilmoitettava toimivaltaiselle valvontaviranomaiselle omavalvonnassa tai muulla tavalla esille tulleista vakavista vaaroista ihmisen terveydelle sekä toimenpiteistä, joihin epäkohtien korjaamiseksi on ryhdytty.

Kun elintarvikealan toimija saa tiedon tuottamansa, jalostamansa tai jakelemaisensa elintarvikkeen aiheuttamasta ruokamyrkytyksestä tai epäilee elintarvikkeen voivan aiheuttaa ruokamyrkytyksen, toimijan on ilmoitettava siitä välittömästi kunnan elintarvikevalvonnasta vastaavalle val-

Valiokunnan mietintö MmVM 1/2021 vp

vontaviranomaiselle. Ruokamyrkytyksen aiheuttajaksi epäilty elintarvike, raaka-aine tai näyte niistä on säilytettävä niin, että se voidaan tutkia laboratorioissa ruokamyrkytyksen syyn selvittämiseksi.

18 §

Zoonoosit

Elintarvikealan toimijan on estettävä zoonoosien aiheuttajien leviäminen elintarvikkeiden välityksellä ihmisiin mahdollisimman tehokkaasti kaikissa olosuhteissa. Elintarvikealan toimijan on seurattava ja valvottava zoonoosien aiheuttajien esiintymistä elintarviketuotantoon käytettävissä eläimissä ja elintarvikkeissa. Toimijan on toimitettava tiedot seurantaan ja valvontaan liittyvistä tutkimuksista ja tutkimustuloksista toimivaltaiselle viranomaiselle.

19 §

Hygieniapassi

Pakkaamattomia helposti pilaantuvia elintarvikkeita elintarvikehuoneistossa käsittelevällä henkilöllä on oltava elintarvikehygieenistä osaamista osoittava Ruokaviraston hyväksymän mallin mukainen hygieniapassi, jos hän on työskennellyt pakkaamattomien helposti pilaantuvien elintarvikkeiden käsittelyä edellyttävissä tehtävissä vähintään kolme kuukautta.

Hygieniapassia ei kuitenkaan vaadita henkilöltä, joka työskentelee elintarvikehuoneistossa pelkästään:

- 1) vankeuslain (767/2005) 8 luvun 2 §:n velvoittamana vankina;
- 2) asevelvollisuuslain (1438/2007) mukaisessa varusmiespalvelussa tai aseettomassa palveluksessa, naisten vapaaehtoisesta asepalveluksesta annetun lain (194/1995) mukaisessa asepalveluksessa taikka siviilipalveluslain (1446/2007) mukaisessa siviilipalveluksessa;
- 3) sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista annetussa laissa (812/2000) tarkoitettuna asiakkaana, kehitysvammaisten erityishuollosta annetun lain (519/1977) mukaisessa työtoiminnassa, vammaisuuden perusteella järjestettävistä palveluista ja tukitoimista annetussa laissa (380/1987) tarkoitettuna päivätoiminnassa tai sosiaalihuoltolaissa (1301/2014) tarkoitettuna vammaisten henkilöiden työllistymistä tukevassa toiminnassa tai työtoiminnassa;
- 4) yhdyskuntaseuraamusten täytäntöönpanosta annetussa laissa (400/2015) tarkoitettuna tuomittuna.

Elintarvikealan toimijan on pidettävä kirjaa elintarvikehuoneistossa työskentelevien henkilöiden elintarvikehygieenisestä osaamisesta ja pyydettyä esitettävä tiedot valvontaviranomaiselle.

Ruokavirasto laatii elintarvikehygieenistä osaamista arvioivan hygieniapassitestin. Hygieniapassitestin järjestää ja hygieniapassin myöntää 20 §:ssä tarkoitettu hygieniapassitestaaja. Hygieniapassitestaaja voi periä maksun testistä ja hygieniapassin myöntämisestä.

Hygieniapassi myönnetään hygieniapassitestin hyväksytyksi suorittaneelle henkilölle. Ruokavirasto voi tarvittaessa myöntää hygieniapassin samoin perustein kuin hygieniapassitestaaja sekä peruuttaa hygieniapassin, jos se on myönnetty olennaisesti virheellisin perustein.

Valiokunnan mietintö MmVM 1/2021 vp

20 §

Hygieniapassitestaaja

Ruokavirasto voi hakemuksesta hyväksyä hygieniapassitestaajaksi henkilön:

- 1) jolla on 32 §:ssä edellytetty korkeakoulututkinto; taikka
- 2) joka on tutkinnon tai aineenhallinnan osalta kelpoinen korkeakoulun tai Opetushallituksen toimialaan kuuluvan oppilaitoksen elintarvikehygieniaan liittyvän lehtorin tai opettajan virkaan tai toimeen.

Ruokavirasto valvoo hygieniapassitestaajien toimintaa. Ruokavirasto voi peruuttaa testaajan hyväksynnän, jos testaaja ei ole järjestänyt hygieniapassitestejä tai myöntänyt hygieniapasseja yli kolmeen vuoteen. Lisäksi hyväksyntä voidaan peruuttaa, jos testaaja on rikkonut hygieniapassitestaamisesta annettuja säännöksiä tai määräyksiä eikä ole korjannut toimintaansa Ruokaviraston kehotuksesta viraston asettamassa määräajassa. Hyväksyntä voidaan peruuttaa myös väliaikaisesti.

Hygieniapassitestaajiin sovelletaan heidän suorittaessaan tämän pykälän mukaisia tehtäviä, mitä 33 §:n 3 momentissa säädetään toimeksiannon saaneesta elimestä ja luonnollisesta henkilöstä.

Ruokavirasto voi antaa tarkempia määräyksiä hygieniapassitestin järjestämisestä, testin perusteista ja laatimisesta, testissä käytettävistä kielistä ja testin hyväksyttävän suorittamisen arvioinnista, hygieniapassista ja sen myöntämisestä, hygieniapassitestaajaa koskevien rekisteritietojen käsittelystä sekä tiedonhallinnasta.

21 §

Elintarvikkeita ja elintarvikekontaktimateriaaleja koskevat tarkemmat säännökset

Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä 6 §:n 1 ja 2 momentissa tarkoitettuihin elintarvikkeita ja elintarvikekontaktimateriaaleja koskeviin vaatimuksiin liittyen:

- 1) elintarvikkeiden koostumuksesta, mikrobiologisesta laadusta ja niiden sisältämistä vieraista aineista;
- 2) elintarvikkeiden lisäaineista, aromeista, entsyymeistä, ravintoaineista ja valmistuksen apuaineista;
- 3) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) 2015/2283 edellytetyistä kansallisista järjestelyistä;
- 4) elintarvikkeiden pakkauksessa, esitteessä, mainoksessa tai muulla tavoin markkinoinnin yhteydessä annettavista tiedoista;
- 5) Euroopan unionin lainsäädännön mukaisista alkoholijuomien kansallisista nimityksistä ja niiden koostumuksesta sekä niistä annettavista tiedoista;
- 6) elintarvikekontaktimateriaaleista ja niiden käytöstä sekä niitä koskevista merkinnöistä ja puhtausvaatimuksista.

Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä:

- 1) 6 §:n 4 momentissa tarkoitettun ilmoituksen tekemisestä sekä muista Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EY) N:o 1925/2006 edellytetyistä kansallisista järjestelyistä;
- 2) 6 §:n 5 momentissa tarkoitettun ilmoituksen tekemisestä.

Valiokunnan mietintö MmVM 1/2021 vp

Sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 609/2013 täydentämisestä äidinmaidonkorvikkeiden ja vieroitusvalmisteiden koostumusta ja niistä annettavia tietoja koskevien erityisvaatimusten sekä imeväisten ja pikkulasten ravitsemisesta annettavia tietoja koskevien vaatimusten osalta annetussa komission delegoidun asetuksen (EU) 2016/127 10 artiklassa edellytettävän imeväisten ja pikkulasten ruokintaa koskevan tiedotusaineiston sisällöstä ja jakelusta.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä muuntogeenisistä elintarvikkeista ja rehuista annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EY) N:o 1829/2003 edellytetyistä kansallisista järjestelyistä.

22 §

Elintarvike- ja kontaktimateriaalitoimintaa koskevat tarkemmat säännökset

Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä 6 §:n 3 momentissa tarkoitettuihin elintarviketoimintaa koskeviin vaatimuksiin liittyen:

1) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 852/2004 1 artiklan 2 kohdan c alakohdassa, Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 853/2004 1 artiklan 3 kohdan c, d ja e alakohdassa, 5 kohdan b alakohdan i ja ii alakohdassa ja 10 artiklassa sekä komission delegoidun asetuksen (EU) 2019/624 12 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuja toimintoja koskevista kansallisista säännöistä;

2) elintarviketoimintaa koskevista tiloihin, rakenteisiin ja toimintaan liittyvistä vaatimuksista;

3) elintarvikkeiden käsittelystä ja kuljettamisesta sekä lämpötilavaatimuksista;

4) helposti pilaantuvien elintarvikkeiden kansainvälisiä kuljetuksia ja tällaisissa kuljetuksissa käytettävää erityiskalustoa koskevan sopimuksen (ATP) (SopS 48/1981), jäljempänä *ATP-sopimus*, kansallisesta täytäntöönpanosta;

5) elintarviketuotantoon käytettävien eläinten terveydentilasta, hoidosta, käsittelystä, näytteenotosta, tutkimuksista, kuljetuksesta ja eläimistä annettavista tiedoista;

6) tiettyjen tarttuvien spongiformisten enkefalopatioiden ehkäisyä, valvontaa ja hävittämistä koskevista säännöistä annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 999/2001 liitteen III A luvun I kohdan 6.2 ja 6.5 alakohdassa sekä liitteen V 4 kohdassa tarkoitetuista kansallisista säännöistä.

Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä:

1) 8 §:ssä tarkoitettujen alkutuotannon rekisteröintiä koskevan ilmoituksen tekemisestä ja käsittelystä;

2) 9 §:ssä tarkoitettujen alkutuotantopaikan hyväksymistä koskevan hakemuksen ja hyväksymispäätöksen tekemisestä;

3) 10 §:ssä tarkoitettujen elintarviketoiminnan rekisteröintiä koskevan ilmoituksen tekemisestä ja käsittelystä;

4) 11 §:ssä tarkoitettujen elintarvikehuoneiston hyväksymistä koskevan hakemuksen ja hyväksymispäätöksen tekemisestä;

5) 12 §:ssä tarkoitettua tiedottamisesta;

6) 13 §:ssä tarkoitettujen kontaktimateriaalitoiminnan rekisteröintiä koskevan ilmoituksen tekemisestä;

7) 14 §:ssä tarkoitetuista elintarvikkeiden, elintarviketuotantoon käytettävien eläinten ja elintarvikekontaktimateriaalien jäljitettävyydestä, elintarvikkeisiin, elintarviketuotantoon käytettä-

Valiokunnan mietintö MmVM 1/2021 vp

viin eläimiin ja elintarvikekontaktimateriaaleihin sekä niiden käsittelyyn ja kuljetukseen liittyvistä kirjaamisvaatimuksista ja asiakirjoista sekä eläinperäisiä elintarvikkeita koskevista merkinnöistä;

8) 15 §:ssä tarkoitetuista elintarvikealan ja kontaktimateriaalialan toimijoiden omavalvonnasta ja siihen liittyvistä kirjaamisvaatimuksista;

9) 16 §:ssä tarkoitettuista valvontatietojen julkistamiseen liittyvien tarkastusten tekemisestä sekä valvontatietojen julkistamisesta;

10) 17 §:ssä tarkoitettujen ilmoitusten tekemisestä;

11) 18 §:ssä tarkoitetuista zoonoosien seurannasta ja valvonnasta, tutkimustietojen toimittamisesta sekä zoonoosien aiheuttajien leviämisen estämiseen liittyvistä elintarvikealan toimijan velvollisuuksista.

3 luku

Viranomaiset ja niiden tehtävät

23 §

Maa- ja metsätalousministeriön tehtävät

Maa- ja metsätalousministeriö suunnittelee ja ohjaa elintarvikesäännösten täytäntöönpanoa.

24 §

Ruokaviraston tehtävät

Ruokavirasto suunnittelee, ohjaa, kehittää ja suorittaa valtakunnallisesti elintarvikevalvontaa siten kuin tässä laissa säädetään.

Sen lisäksi, mitä muualla tässä laissa säädetään, Ruokavirasto:

1) ohjaa aluehallintovirastoja kuntien elintarvikevalvonnan suunnittelussa, ohjauksessa ja arvioinnissa;

2) huolehtii lihantarkastuksesta ja muusta elintarvikevalvonnasta teurastamoissa, riistan käsittelylaitoksissa ja niiden yhteydessä olevissa hyväksytyissä elintarvikehuoneistoissa;

3) huolehtii tarvittaessa *ante mortem* -tarkastuksesta alkuperätilalla tai muualla teurastamon ulkopuolella;

4) nimeää tarvittaessa muun kuin Ruokaviraston tai kunnan palveluksessa olevan eläinlääkärin tekemään *ante mortem* -tarkastuksen alkuperätilalla tai muualla teurastamon ulkopuolella;

5) julkaisee suorittamansa elintarvikevalvonnan tulokset;

6) valvoo, että 34 §:ssä tarkoitettujen laboratorioiden noudattavat elintarvikesäännöksiä;

7) vastaa tarvittaessa yhteistyössä kuntien kanssa Euroopan unionin lainsäädännössä edellytettyjen ja kansallisten seuranta- ja valvontaohjelmien suunnittelusta ja toteutuksesta;

8) osallistuu tarvittaessa yhteistyössä kuntien kanssa elintarvikevalvonnan viranomaisnäytteiden sekä 7 kohdassa tarkoitettuihin seuranta- ja valvontaohjelmiin liittyvien näytteiden ottamiseen ja analysoinnin suunnitteluun ja toteuttamiseen;

Valiokunnan mietintö MmVM 1/2021 vp

9) vastaa valtakunnallisesti erityistä asiantuntemusta vaativista elintarviketurvallisuuden valvontatehtävistä ja muista virallisista tehtävistä sekä valvontaraporttien kokoamisesta;

10) toimii Euroopan unionin lainsäädännössä ja kansainvälisissä sopimuksissa edellytettynä kansallisena viranomaisena tai yhteyspisteenä elintarvikevalvontaan liittyvissä asioissa silloin, kun sitä ei ole säädetty muun viranomaisen tehtäväksi;

11) arvioi Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 852/2004 8 artiklassa tarkoitetut hyvän käytännön ohjeet;

12) laatii Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2017/625 115 artiklassa tarkoitettujen elintarvikkeita koskevan valtakunnallisen valmiussuunnitelman;

13) johtaa ATP-sopimuksessa edellytettyä määräysten kansallista valvontaa ja hyväksyy maistuksessa sopimuksessa edellytetyt kausitarkastus- ja tyyppitarkastusasemat.

25 §

Aluehallintoviraston tehtävät

Aluehallintovirasto suunnittelee, ohjaa ja valvoo elintarvikevalvontaa sekä valvoo elintarvikesääntöjen noudattamista toimialueellaan tämän lain mukaisesti sekä lisäksi:

- 1) arvioi kunnan elintarvikevalvonnan järjestämistä ja julkaisee arvioinnin tulokset;
- 2) arvioi kuntien valvontasuunnitelmat sekä tarkastaa niiden noudattamista;
- 3) julkaisee suorittamansa elintarvikevalvonnan tulokset;
- 4) valvoo helposti pilaantuvien elintarvikkeiden kansainvälisiä kuljetuksia ja tällaisissa kuljetuksissa käytettävää erityiskalustoa ATP-sopimuksen mukaisesti.

Sen lisäksi, mitä muualla tässä laissa säädetään, aluehallintovirasto huolehtii:

- 1) lihantarkastuksesta ja muusta elintarvikevalvonnasta poroteurastamoissa ja niiden yhteydessä olevissa hyväksytyissä elintarvikehuoneistoissa;
- 2) tarvittaessa poroteurastamossa teurastettavan eläimen *ante mortem* -tarkastuksesta alkupe-
rättilalla tai muualla teurastamon ulkopuolella.

Ruokavirasto antaa tarkemmat määräykset 1 momentin 1 ja 3 kohdassa tarkoitettujen tulosten julkaisemisesta.

26 §

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen tehtävät

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset huolehtivat maatalouden tukien toimeenpanosta annetussa laissa (192/2013) tarkoitettujen täydentävien ehtojen valvontaan kuuluvista kasvintuotannon elintarvikehygieniää koskevista tarkastuksista. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset voivat tehtävää hoitaessaan ottaa viranomaisnäytteitä kasvinsuojeluainejäämien tutkimiseksi. Lisäksi elinkeino-, liikenne ja ympäristökeskukset voivat ottaa Ruokaviraston toimeksiannosta muita viranomaisnäytteitä.

Valiokunnan mietintö MmVM 1/2021 vp

27 §

Kunnan tehtävät

Kunta huolehtii toimialueellaan elintarvikevalvonnasta siten kuin tässä laissa säädetään. Kunnassa nämä tehtävät hoitaa kunnan määräämä lautakunta tai muu monijäseninen toimielin. Mitä tässä laissa säädetään kunnasta, koskee myös kuntayhtymää ja ympäristöterveydenhuollon yhteistoiminta-alueesta annetussa laissa (410/2009) tarkoitettua yhteistoiminta-aluetta.

Kunta voi sopia toisen kunnan tai kuntayhtymän kanssa, että kunnalle tai sen viranomaiselle tässä laissa säädetty tehtävä, jossa toimivalta voidaan siirtää viranhaltijalle, annetaan virkavastuulla toisen kunnan tai kuntayhtymän viranhaltijan hoidettavaksi. Kuntayhtymä voi tehdä edellä tarkoitetun sopimuksen, jos siihen on kuntayhtymän jäsenkuntien suostumus.

Kunnanvaltuusto voi antaa lautakunnalle tai toimielimelle oikeuden siirtää toimivaltaansa edelleen alaiselleen viranhaltijalle tai jaostolle myös 55—59 ja 67 §:ssä tarkoitettujen hallinnollisten pakkokeinojen osalta.

Sen lisäksi, mitä muualla tässä laissa säädetään, kunta:

1) tekee aluehallintovirastoille ja Ruokavirastolle elintarvikesäännösten mukaiset ilmoitukset ja raportit;

2) neuvoo elintarvikealan ja kontaktimateriaalialan toimijoita ja kuluttajia sekä tiedottaa tämän lain soveltamisalaan kuuluvista asioista;

3) vastaa tarvittaessa yhteistyössä ja korvausta vastaan Ruokaviraston kanssa EU-lainsäädännössä edellytettyjen ja kansallisten seuranta- ja valvontaohjelmien suunnittelusta ja toteuttamisesta;

4) osallistuu tarvittaessa yhteistyössä Ruokaviraston kanssa elintarvikevalvonnan viranomaisnäytteiden sekä 24 §:n 2 momentin 7 kohdassa tarkoitettuihin seuranta- ja valvontaohjelmiin liittyvien näytteiden ottamisen ja analysoinnin suunnitteluun ja toteuttamiseen;

5) huolehtii tarvittaessa *ante mortem* -tarkastuksesta alkuperätilalla tai muualla teurastamon ulkopuolella;

6) valvoo kalastus- ja vesiviljelytuotteiden osalta 14 §:n 2 momentissa säädettyjen jäljitettävyyttä koskevien velvoitteiden noudattamista;

7) julkaisee suorittamansa elintarvikevalvonnan tulokset;

8) laatii Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2017/625 115 artiklassa tarkoitetun elintarvikkeita koskevan valmiussuunnitelman toimialueellaan;

9) valvoo helposti pilaantuvien elintarvikkeiden kansainvälisiä kuljetuksia ja tällaisissa kuljetuksissa käytettävää erityiskalustoa ATP-sopimuksen mukaisesti.

Poiketen siitä, mitä 24 §:n 2 momentin 2 kohdassa säädetään, kunta voi hoitaa Ruokaviraston tehtäväksi säädetyn lihantarkastuksen ja muun elintarvikevalvonnan teurastamoissa ja riistan käsittelylaitoksissa ja niiden yhteydessä olevissa hyväksytyissä elintarvikehuoneistoissa, jos kunta on tehnyt siitä Ruokaviraston kanssa sopimuksen.

Ruokavirasto antaa tarkemmat määräykset 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettujen ilmoitusten ja raporttien tekemisestä.

Valiokunnan mietintö MmVM 1/2021 vp

28 §

Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontaviraston tehtävät

Sen lisäksi, mitä muualla tässä laissa säädetään, Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto:

- 1) suunnittelee, ohjaa ja suorittaa yli 2,8 tilavuusprosenttia etyylialkoholia sisältävien juomien valvontaa;
- 2) ohjaa aluehallintovirastoja alkoholijuomien vähittäismyyntitilojen valvonnassa.

29 §

Puolustusvoimien tehtävät

Puolustusvoimat huolehtii tässä laissa kunnalle säädetystä tehtävistä Puolustusvoimien valvontaan kuuluvan elintarviketoiminnan osalta.

30 §

Tullin tehtävät

Tulli valvoo toimialueellaan:

- 1) Euroopan unionin jäsenvaltioista Suomeen toimitettavien muiden kuin eläinperäisten elintarvikkeiden ja elintarvikekontaktimateriaalien elintarvikesäännöstenmukaisuutta Suomessa tapahtuvan tuote-erän purkamisen tai siihen liittyvän varastoinnin yhteydessä;
- 2) Suomesta Euroopan unionin ulkopuolelle vietävien muiden kuin eläinperäisten elintarvikkeiden ja elintarvikekontaktimateriaalien asiakirjojen oikeellisuutta;
- 3) helposti pilaantuvien elintarvikkeiden kansainvälisiä kuljetuksia ja tällaisissa kuljetuksissa käytettävää erityiskalustoa ATP-sopimuksen mukaisesti.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä Tullille kuuluvista tehtävistä vientivaatimusten valvonnassa.

31 §

Valtion ravitsemusneuvottelukunta

Maa- ja metsätalousministeriö asettaa alaisuuteensa kolmevuotiseksi toimikaudeksi valtion ravitsemusneuvottelukunnan. Neuvottelukunnan tehtävänä on:

- 1) toimia väestön ravitsemuksen edistämisen asiantuntijaelimenä;
- 2) laatia kansalliset ravitsemussuositukset;
- 3) tehdä toimenpide-esityksiä ja aloitteita ravitsemuksen ja ruokajärjestelmän parantamiseksi;
- 4) antaa lausuntoja toimialaansa liittyen;
- 5) seurata ja arvioida toimenpiteiden vaikutuksia ravitsemukseen, terveyteen ja ruokajärjestelmään.

Valiokunnan mietintö MmVM 1/2021 vp

32 §

Valvontatehtäviä suorittavan henkilön pätevyys

Virallisen valvonnan tehtäviä ja muita virallisia toimia suorittavalla henkilöllä on oltava tehtävään soveltuva korkeakoulututkinto tai tarvittaessa Euroopan unionin lainsäädännössä edellytetty pätevyys.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä virallisen valvonnan tehtäviä ja muita virallisia toimia suorittavan henkilön pätevyys- ja kielitaitovaatimuksista ja täydennyskoulutuksesta.

33 §

Toimeksiannon saanut elin tai luonnollinen henkilö

Valvontaviranomainen voi Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2017/625 28—33 artiklassa säädetyin edellytyksin kirjallisella toimeksiannolla siirtää viralliseen valvontaan ja muihin virallisiin toimiin liittyviä tarkastuksia, tutkimuksia ja selvityksiä toimeksiannon saaneen elimen tehtäväksi sekä viralliseen valvontaan liittyviä tehtäviä luonnollisen henkilön tehtäväksi. Tarkastusten perusteella mahdollisesti tehtävät hallintopäätökset tekee toimeksiannon antanut valvontaviranomainen.

Ruokavirasto hyväksyy toimeksiannon saaneet elimet, joille valvontaviranomainen voi siirtää viranomaistehtäviä.

Tämän pykälän mukaisia tehtäviä suoritettaessa noudatetaan, mitä hallintolaissa (434/2003), kielilaissa (423/2003), saamen kielilaissa (1086/2003), julkisen hallinnon tiedonhallinnasta annetussa laissa (906/2019), digitaalisten palvelujen tarjoamisesta annetussa laissa (306/2019) sekä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa (621/1999). Rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä sovelletaan myös toimeksiannon saaneen elimen henkilöstöön sekä luonnolliseen henkilöön heidän hoitaessaan elintarvikesäännöksissä tarkoitettuja tehtäviä. Vahingonkorvausvastuusta säädetään vahingonkorvauslaissa (412/1974).

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä toimeksiannon saaneen elimen tai luonnollisen henkilön nimeämisestä sekä viralliseen valvontaan tai muihin virallisiin toimiin liittyvien tehtävien siirtämisestä.

4 luku

Laboratoriot

34 §

Laboratorioiden nimeäminen

Maa- ja metsätalousministeriö nimeää kansalliset vertailulaboratoriot ja määrää niiden tehtävät.

Valiokunnan mietintö MmVM 1/2021 vp

Ruokavirasto nimeää hakemuksesta viralliset laboratoriot. Virallinen laboratorio voidaan nimetä määräajaksi, jos laboratorio ei täytä nimeämiseksi asetettuja vaatimuksia, mutta puutteet ovat sellaisia, ettei tutkimusten luotettavuus vaarannu. Laboratorion on korjattava puutteet ja haettava lopullista nimeämistä annetun määräajan kuluessa.

Ruokavirasto nimeää hakemuksesta nimetyt omavalvontalaboratoriot. Omavalvontalaboratorio voidaan nimetä määräajaksi, jos laboratorio ei täytä nimeämiseksi asetettuja vaatimuksia, mutta puutteet ovat sellaisia, ettei tutkimusten luotettavuus vaarannu. Laboratorion on korjattava puutteet ja haettava lopullista nimeämistä annetun määräajan kuluessa.

Omavalvontalaboratorion nimeämisen edellytyksenä on, että laboratorion pätevyys on osoitettu vaatimustenmukaisuuden arviointipalvelujen pätevyyden toteamisesta annetun lain (920/2005) mukaisesti akkreditoinnin tai akkreditointiin rinnastettavan pätevyyden arvioinnin perusteella. Laboratorion pätevyys on arvioitava vähintään kolmen vuoden välein.

Ruokavirasto voi elintarvikealan toimijan hakemuksesta nimetä toisessa Euroopan unionin jäsenvaltiossa tai Euroopan talousalueen jäsenvaltiossa sijaitsevan laboratorion tutkimaan elintarvikesäännösten edellyttämiä omavalvontanäytteitä. Nimeämisen edellytyksenä on, että laboratorion pätevyys on asianomaisessa jäsenvaltiossa osoitettu akkreditoinnin tai akkreditointiin rinnastettavan pätevyyden arvioinnin perusteella.

35 §

Näytteiden tutkiminen

Viranomaisnäytteet on tutkittava virallisessa laboratoriossa tai kansallisessa vertailulaboratoriossa.

Elintarvikesäännöksissä tutkittavaksi edellytetyt omavalvontanäytteet on tutkittava nimetyssä omavalvontalaboratoriossa, virallisessa laboratoriossa tai kansallisessa vertailulaboratoriossa.

36 §

Laboratorioiden ilmoitusvelvollisuus

Virallisen laboratorion, nimetyt omavalvontalaboratorion ja kansallisen vertailulaboratorion on ilmoitettava Ruokavirastolle toiminnan olennaisesta muuttamisesta, toiminnan keskeyttämisestä ja toiminnan lopettamisesta.

Virallisen laboratorion, nimetyt omavalvontalaboratorion ja kansallisen vertailulaboratorion on Ruokaviraston pyynnöstä toimitettava sille joko näytekohtaiset tiedot tekemistään tai teettämistään 35 §:ssä tarkoitetuista tutkimuksista ja niiden tuloksista tai yhteenveto niistä. Näytekohtaisiin tietoihin tai yhteenvetoihin sisältyvien valvontakohteen tunnistetietojen välittämisen tulee tapahtua turvallisesti.

Virallisen laboratorion, nimetyt omavalvontalaboratorion ja kansallisen vertailulaboratorion on viivytyksettä ilmoitettava:

- 1) toimeksiantajalleen vaaraan viittaavista tutkimustuloksista;
- 2) toimeksiantajaa valvovalle toimivaltaiselle viranomaiselle ja Ruokavirastolle vakavaan vaaraan viittaavasta tutkimustuloksesta.

Valiokunnan mietintö MmVM 1/2021 vp

Laboratorion on säilytettävä näytteet ja taudinaiheuttajat sekä niitä koskevat tiedot tässä momentissa tarkoitettusta tutkimuksesta ja lähetettävä ne Ruokaviraston pyynnöstä kansalliseen vertailulaboratorioon.

Virallisen laboratorion, nimetyn omavalvontalaboratorion ja kansallisen vertailulaboratorion on ilmoitettava 18 §:ssä tarkoitetuista zoonoosien seurantaan ja valvontaan liittyvistä tutkimuksista ja niiden tuloksista Ruokavirastolle sekä toimitettava näytteet ja tutkimuksissa eristetyt taudinaiheuttajat pyynnöstä kansalliseen vertailulaboratorioon.

Kansallisen vertailulaboratorion on ilmoitettava Ruokavirastolle ja Terveys- ja hyvinvoinnin laitokselle epidemiologista seurantaan varten tarvittavat tiedot.

37 §

Laboratorioita koskevat tarkemmat säännökset

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä:

1) 34 §:n 2 momentissa tarkoitettuja virallisia laboratorioita ja niitä arvioivien toimielinten pätevyyttä kuvaavista standardeista ja laboratorioiden laatujärjestelmälle asetettavista vaatimuksista;

2) Euroopan unionin lainsäädännössä säädetyistä laboratorion nimeämisen edellytyksistä;

3) laboratorioiden henkilökunnan koulutus- ja pätevyysvaatimuksista;

4) 36 §:n 1 momentissa tarkoitettujen ilmoitusten ja 2 momentissa tarkoitettujen tietojen ja yhteenvetojen sisällöstä ja toimittamisesta sekä 36 §:n 3 momentissa tarkoitettua vaarasta.

Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä 36 §:n 4 ja 5 momentissa tarkoitettujen taudinaiheuttajien tutkimisesta ja tutkimusmenetelmistä, tutkimustulosten ilmoittamisesta sekä taudinaiheuttajien lähettämisestä.

Ruokavirasto voi antaa tarkempia määräyksiä 36 §:n 3 momentissa tarkoitettujen vakavaan vaaraan viittaavien tutkimustulosten ilmoittamisesta sekä mainitun pykälän 4 ja 5 momentissa tarkoitettujen taudinaiheuttajien säilyttämisestä ja toimittamisesta kansalliseen vertailulaboratorioon.

5 luku

Elintarvikevalvonta

38 §

Valtakunnallinen elintarvikevalvontasuunnitelma

Ruokavirasto laatii elintarvikevalvonnan ohjaamiseksi ja yhteensovittamiseksi valtakunnallisen elintarvikevalvontasuunnitelman osana Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) 2017/625 edellytettyä koko elintarvikeketjun monivuotista kansallista valvontasuunnitelmaa.

Valvontasuunnitelma on päivitettävä tarvittaessa. Valvontasuunnitelmassa tulee ottaa huomioon ympäristöterveydenhuollon valtakunnallisessa valvontaohjelmassa asetetut ympäristöterveydenhuollon yhteiset tavoitteet.

Valiokunnan mietintö MmVM 1/2021 vp

39 §

Viranomaisten valvontasuunnitelmat

Valtakunnallisen elintarvikevalvontasuunnitelman toteuttamiseksi tässä laissa tarkoitetut valvontaviranomaiset laativat vastuullaan olevaa elintarvikevalvontaa koskevat valvontasuunnitelmat ja huolehtivat niiden yhteensovittamisesta siten, että valvonnassa otetaan huomioon elintarvike- ja kontaktimateriaalitoiminnan riskit ja että valvonta on yleisten valvontaa koskevien vaatimusten mukaista, ehkäisee vaaroja ihmisen terveydelle ja suojaa kuluttajia taloudellisilta tapoilta. Valvontasuunnitelmat on päivitettävä tarvittaessa.

40 §

Tarkastus- ja läsnäolo-oikeus

Valvontaviranomaisella ja 33 §:ssä tarkoitetulla toimeksiannon saaneella elimellä ja luonnollisella henkilöllä on oikeus tehdä virallisen valvonnan edellyttämiä tarkastuksia valvontakohteessa, tutustua asiakirjoihin ja elintarviketietoihin, tarkastaa toiminnassa käytetyt tilat, laitteet ja välineet sekä tarkastaa tilat, joita valvontaviranomainen perustellusta syystä epäilee käytettävän valvontakohteen elintarvike- tai kontaktimateriaalitoiminnassa. Valvontaviranomainen antaa tarvittaessa kehoituksia elintarvikesäännösten noudattamiseksi. Valvontaviranomaisen ohjauksessa olevalla opiskelijalla, joka suorittaa viranomaistoimintaan perehdyttävää harjoittelua, on oikeus olla läsnä valvontaviranomaisen suorittaessa valvontaa ja tarkastuksia. Ruokavirastolla on oikeus olla läsnä aluehallintoviraston ja kunnan suorittaessa valvontaa ja tarkastuksia. Aluehallintovirastolla on oikeus olla läsnä toimialueellaan kunnan suorittaessa valvontaa ja tarkastuksia.

Valvontakohteessa, joka sijaitsee pysyväisluonteiseen asumiseen käytetyissä tiloissa, tarkastus saadaan tehdä Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2017/625 9, 10 ja 14 artiklassa viralliselle valvonnalle asetettujen vaatimusten toteuttamiseksi, jos tarkastuksen tekeminen on välttämätöntä tarkastuksen kohteena olevien seikkojen selvittämiseksi. Tällaisen tarkastuksen saa tehdä ainoastaan toimivaltainen valvontaviranomainen.

Valvontaviranomaisella on oikeus olla läsnä Euroopan komission tekemissä Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 2017/625 116 artiklan mukaisissa tarkastuksissa. Mitä tässä laissa säädetään valvontaviranomaisten oikeudesta päästä paikkoihin, joissa harjoitetaan elintarvike- tai kontaktimateriaalitoimintaa, ja saada toimintaa koskevia tietoja, koskee myös Euroopan unionin lainsäädännössä tai muussa Suomea sitovassa kansainvälisessä sopimuksessa tarkoitettuja tarkastajia, jos kyseinen Suomea sitova kansainvälinen velvoite tätä edellyttää.

41 §

Näytteenotto

Valvontaviranomaisella ja 33 §:ssä tarkoitetulla toimeksiannon saaneella elimellä ja luonnollisella henkilöllä on oikeus ottaa korvauksetta valvontaa varten tarvittava määrä näytteitä sekä tallentaa ääntä ja kuvaa. Elintarvikealan ja kontaktimateriaalialan toimijalle on annettava todistus näytteenotosta.

Valiokunnan mietintö MmVM 1/2021 vp

Valvontaviranomainen saa tunnistautumatta tilata näytteitä etäviestintävälineiden välityksellä myytäväksi tarjottavista elintarvikkeista ja elintarvikekontaktimateriaaleista. Näytteitä voidaan käyttää virallisessa valvonnassa. Saatuaan näytteen valvontaviranomaisen on ilmoitettava toimijalle, että näyte on tilattu virallista valvontaa varten.

42 §

Kirjallinen lihantarkastuspäätös

Toimivaltainen valvontaviranomainen antaa lihantarkastuksesta elintarvikealan toimijalle pyynnöstä kirjallisen päätöksen. Asianosaista ei tarvitse kuulla ennen lihantarkastuspäätöksen tekemistä. Päätöstä ei tarvitse allekirjoittaa.

Kirjallinen lihantarkastuspäätös annetaan tiedoksi asianosaisille hallintolain 59 §:ssä tarkoitettuna kirjeenä tai sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa annetun lain (13/2003) 19 §:ssä tarkoitettuna tavallisena sähköisenä tiedoksiantona. Päätös voidaan asianosaisen suostumuksella antaa tiedoksi sähköpostilla.

43 §

Viranomaisen tiedonsaantioikeus

Valvontaviranomaisella on oikeus salassapitosäännösten estämättä saada virallisen valvonnan ja muiden virallisten toimien suorittamiseksi välttämättömät tiedot valtion ja kunnan viranomaisilta sekä elintarvikealan ja kontaktimateriaalialan toimijoilta ja muilta, joita tämän lain velvoitteet koskevat.

Valvontaviranomaisella on oikeus salassapitosäännösten estämättä saada viranomaiselta ja julkista tehtävää hoitavalta tietoja toimijan veroihin, lakisääteisiin eläke-, tapaturma- ja työttömyysvakuutusmaksuihin, Tullin perimiin maksuihin liittyvien rekisteröitymis-, ilmoitus- ja maksuvelvollisuuksien hoitamisesta ja toiminnasta, taloudesta ja kytkennöistä, jotka ovat välttämättömiä 7 §:ssä tarkoitettujen luotettavuuden selvittämiseksi tai 60 §:ssä tarkoitettua alkutuotantopaikan tai elintarvikehuoneiston hyväksymisen peruuttamista taikka 61 §:ssä tarkoitettua rekisteröidyn toiminnan keskeyttämistä tai lopettamista varten.

Valvontaviranomaisella on oikeus salassapitosäännösten estämättä saada 67 §:ssä säädetyn seuraamusmaksun määräämiseksi sakon täytäntöönpanosta annetun lain (672/2002) 46 §:ssä tarkoitettua sakkorekisteristä välttämättömät tiedot sen varmistamiseksi, ettei henkilöä ole samasta rikoksesta tuomittu sakkorangaistukseen tuomioistuimessa.

Valvontaviranomaisella on oikeus saada tässä pykälässä tarkoitettut tiedot maksutta ja myös teknisen käyttöyhteyden avulla tai muutoin sähköisesti.

44 §

Viranomaisen oikeus oma-aloitteisesti luovuttaa tietoja

Valvontaviranomainen saa viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa säädetyn salassapitovelvollisuuden estämättä luovuttaa oma-aloitteisesti tässä laissa tarkoitettuja tehtäviä suoritettaessa saatuja tietoja yksityisen tai yhteisön taloudellisesta asemasta ja liikesalaisuudesta

Valiokunnan mietintö MmVM 1/2021 vp

toiselle viranomaiselle tai julkista tehtävää hoitavalle, jos tiedot ovat välttämättömiä kyseiselle viranomaiselle tai julkista tehtävää hoitavalle 7 §:ssä tarkoitetun luotettavuuden selvittämiseksi tai 60 §:ssä tarkoitettua alkutuotantopaikan ja elintarvikehuoneiston hyväksymisen peruuttamista taikka 61 §:ssä tarkoitetun rekisteröidyn toiminnan keskeyttämistä tai lopettamista varten.

45 §

Viranomaisen ilmoitus- ja tiedonantovelvollisuus

Valvontaviranomaisen on ilmoitettava aluehallintovirastolle ja Ruokavirastolle todetuista vaaroista ihmisen terveydelle sekä tarvittaessa sellaisista valvonnassa esille tulleista muista seikoista, joilla voi olla vaikutusta elintarvikkeiden tai elintarvikekontaktimateriaalien turvallisuuteen tai jäljitettävyyteen taikka niistä annettaviin tietoihin. Valvontaviranomaisen on lisäksi ilmoitettava tartuntatautilaissa tarkoitetuille viranomaisille sellaisista valvonnassa esille tulleista seikoista, joilla voi olla merkitystä väestön suojaamisessa tartuntataudeilta.

Valvontaviranomaisen on pyydettyessä annettava Ruokavirastolle tarkastuksia, valvontatoimenpiteitä, valvontahenkilöstöä, maksuja ja valvontaa koskevia muita tietoja tämän lain mukaisen valvonnan seurantaan varten.

46 §

Tiedonantovelvollisuus eläinten terveydentilasta ja pito-olosuhteista

Alkutuotantopaikalla eläinlääkärikäynnin tekevän eläinlääkärin ja viranomaistehtävissä käyvän henkilön, joka käynnin yhteydessä havaitsee, että eläinten terveydentila tai pito-olosuhteet ovat sellaiset, että ne oleellisesti heikentävät kyseisistä eläimistä saatavien eläinperäisten elintarvikkeiden turvallisuutta tai laatua, on ilmoitettava tästä eläinten omistajalle tai haltijalle, sekä kunnan tämän lain mukaisia tehtäviä hoitavalle valvontaviranomaiselle viipymättä. Kunnalla on oikeus ilmoittaa edellä mainituista seikoista eläimet tai elintarvikkeet vastaanottavalle toimijalle sekä Ruokavirastolle ja aluehallintovirastolle.

47 §

Ruokamyrkytysten selvittäminen

Kunnan on saatuaan 17 §:n 2 momentissa tarkoitetun ilmoituksen ruokamyrkytyksestä tai ruokamyrkytysepäilystä tai epäillessään ruokamyrkytystä muusta syystä, viipymättä tehtävä tapaus- ta koskeva selvitys yhteistyössä tartuntatautilaissa säädettyjen viranomaisten kanssa sekä toimitettava tarpeelliset ilmoitukset Terveystieteiden ja hyvinvoinnin laitokselle ja Ruokavirastolle. Ilmoitukset eivät saa sisältää henkilötietoja.

Valiokunnan mietintö MmVM 1/2021 vp

48 §

Zoonoosien seuranta ja valvonta eläimissä ja elintarvikkeissa

Ruokaviraston on laadittava zoonoosien seurantaan ja valvontaan tarvittavat näytteenottosuunnitelmat.

Ruokaviraston on tehtävä tarvittavat ilmoitukset 18 §:ssä tarkoitetuista zoonoositutkimusten tuloksista elintarvikealan toimijoille ja viranomaisille.

Jos elintarviketuotantoon käytettävien eläinten pitopaikassa esiintyy toistuvasti zoonooseja tai jos pitopaikan epäillään olevan tartuntalähde ihmisessä todetulle zoonoosille, kunnan on toteutettava tarvittavat toimenpiteet asian selvittämiseksi tarvittaessa yhteistyössä tartuntatautilaissa säädettyjen viranomaisten kanssa.

49 §

Elintarvikevalvontaa koskevat tarkemmat säännökset

Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä:

1) 24 §:n 2 momentin 2—4 kohdassa, 25 §:n 2 momentissa ja 27 §:n 4 momentin 5 kohdassa ja 5 momentissa tarkoitettua lihantarkastuksesta ja siihen liittyvästä virallisesta valvonnasta sekä siihen liittyvistä ilmoituksista sekä 42 §:ssä tarkoitettua kirjallisesta lihantarkastuspäätöksestä;

2) 24 §:n 2 momentin 7 kohdassa tarkoitettujen seuranta- ja valvontaohjelmien sisällöstä ja toteutuksesta;

3) 27 §:n 4 momentin 1 kohdassa tarkoitettujen ilmoitusten ja raporttien sisällöstä ja toimittamisesta;

4) 41 §:ssä tarkoitettua näytteenotosta;

5) 45 §:ssä tarkoitettua valvontaviranomaisten ilmoitus- ja tiedonantovelvollisuudesta;

6) 48 §:ssä tarkoitetuista näytteenottosuunnitelmista, ilmoitusten tekemisestä ja sisällöstä sekä viranomaisten toimenpiteistä zoonoosien selvittämiseksi.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä 47 §:ssä tarkoitettua ruokamyrkytysten selvittämisestä ja ilmoittamisesta.

Ruokavirasto voi antaa määräyksiä:

1) eläinperäisistä elintarvikkeista valvontaviranomaisille ilmoitettavista tiedoista, kun elintarvikkeita tuodaan sisämarkkinoilta;

2) lihantarkastuksessa käytettävistä menetelmistä;

3) trikiinitutkimusten tiheydestä ja kattavuudesta, jos komission täytäntöönpanoasetuksessa (EU) 2015/1375 sallitaan tutkimus tai edellytetään tutkimusta.

Valiokunnan mietintö MmVM 1/2021 vp

6 Luku

Elintarvikkeiden vientiin liittyvät viranomaistehtävät

50 §

Vientiin liittyvä selvitystyö

Jos elintarvikkeita tai elintarvikekontaktimateriaaleja viedään muuhun valtioon kuin Euroopan unionin jäsenvaltioon, elintarvikealan tai kontaktimateriaalialan toimija vastaa määränpäävaltion viranomaisten asettamien tuontivaatimusten ja mahdollisten kauttakuljetukseen liittyvien vaatimusten selvittämisestä ja täyttämisestä.

Ruokavirasto osallistuu tarvittaessa markkinoillepääsyn ja markkinoilla pysymisen edellytyksinä olevien asiakirjojen laatimiseen ja muuhun selvitystyöhön. Ruokavirasto voi keskeyttää osallistumisensa mainittujen tehtävien hoitamiseen, jos viennin kannalta olennaisia edellytyksiä selvitystyön jatkamiselle ei enää ole.

Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä 2 momentissa tarkoitetun selvitystyön edellytyksistä ja sisällöstä.

51 §

Vientiin liittyvä valvonta

Valvontaviranomaiset valvovat elintarvikkeiden ja elintarvikekontaktimateriaalien vientiä toimialueillaan. Ruokavirasto osallistuu tarvittaessa valvontaan, jos valvonta liittyy määränpäävaltion viranomaisten asettamien tuontivaatimusten täyttymisen varmistamiseen,

Valvontaviranomaiset antavat toimialueellaan toimijan pyynnöstä elintarvikkeiden ja elintarvikekontaktimateriaalien elintarvikesäännösten mukaisuutta koskevia vientitodistuksia, jos määränpäävaltion viranomaiset niitä edellyttävät. Ruokavirasto voi tarvittaessa antaa vientitodistuksen muun valvontaviranomaisen toimialueella, jos määränpäävaltion viranomaiset sitä edellyttävät. Eläinperäisten elintarvikkeiden eläinlääkintötodistuksista säädetään tarkemmin eläintautilain 71 §:ssä. Määränpäävaltion todistusten sisällölle asettamien vaatimusten selvittämiseen sovelletaan tämän lain 50 §:ää.

Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä 1 momentissa tarkoitetun valvonnan edellytyksistä ja sisällöstä.

Valiokunnan mietintö MmVM 1/2021 vp

7 luku

Elintarvikkeiden kansalliset laatujärjestelmät ja valvotut pito-olosuhteet

52 §

Elintarvikkeiden kansalliset laatujärjestelmät

Ruokavirasto hyväksyy hakemuksesta elintarvikkeiden kansallisen laatujärjestelmän, jos se täyttää Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 1305/2013 16 artiklan 1 kohdan b alakohdan vaatimukset.

Elintarvikkeiden kansallisen laatujärjestelmän tulee olla ulkopuolisen riippumattoman tahon tarkastama. Hakijan on raportoitava ulkopuolisen tarkastuksen tuloksista Ruokavirastolle säännöllisesti sekä ilmoitettava muutoksista laatujärjestelmän sisällössä. Hakijan on julkaistava internetsivuillaan tai muulla vastaavalla tavalla tiedot laatujärjestelmästä, sen sisällöstä ja siihen osallistuvista tahoista.

Ruokavirasto valvoo hyväksymiensä kansallisten laatujärjestelmien hyväksymisedellytysten täyttymistä. Ruokavirasto voi peruuttaa laatujärjestelmän hyväksymisen, jos hyväksymisen edellytykset eivät enää täyty.

Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä:

- 1) elintarvikkeiden kansallisen laatujärjestelmän hyväksymisen hakemisesta, hyväksymisestä ja hyväksymisen peruuttamisesta;
- 2) riippumattoman tahon tarkastuksesta, tarkastuksen tulosten raportoinnista ja laatujärjestelmää koskevien tietojen julkaisemisesta.

53 §

Sikojen valvotut pito-olosuhteet

Ruokavirasto tunnustaa hakemuksesta alkutuotantopaikat ja alkutuotantopaikkojen muodostamat lokerot, jos ne täyttävät komission täytäntöönpanoasetuksessa (EU) 2015/1375 säädetyt sikojen valvottujen pito-olosuhteiden vaatimukset, ja valvoo vaatimusten täyttymistä niissä. Ruokavirasto voi peruuttaa tunnustamisen, jos tunnustamisen edellytykset eivät enää täyty.

Ruokavirasto voi määrätä tehtäväksi komission täytäntöönpanoasetuksessa (EU) 2015/1375 tarkoitettuja seurantatutkimuksia valvotuissa pito-olosuhteissa kasvatettujen sikojen trikiinitilanteen selvittämiseksi.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä valvottujen pito-olosuhteiden vaatimukset täyttävien alkutuotantopaikkojen ja alkutuotantopaikkojen muodostamien lokeroiden virallisen tunnustamisen hakemisesta, tunnustamisesta, valvonnasta ja tunnustamisen peruuttamisesta.

Valiokunnan mietintö MmVM 1/2021 vp

8 Luku

Nimisuojatuotteiden rekisteröiminen ja valmistuksesta ilmoittaminen

54 §

Nimisuojatuotteen rekisteröiminen ja valmistuksesta ilmoittaminen

Ruokavirasto käsittelee nimisuojatuotteiden rekisteröintiä koskevat hakemukset.

Ruokavirasto julkaisee 1 momentissa tarkoitetun hakemuksen, järjestää kansallisen vastaväitemenettelyn ja päättää rekisteröinnin edellytysten täyttymisestä Suomessa. Jos rekisteröinnin edellytykset täyttyvät, Ruokavirasto julkaisee päätöksen ja toimittaa hakemuksen Euroopan komissiolle. Jos hakemuksen hyväksyminen kuuluu nimisuojatuotteita koskevan Euroopan unionin lainsäädännön mukaan jäsenvaltioille, hyväksymisestä päättävä viranomaisena on Ruokavirasto.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu hakemus ja nimisuojaa koskeva päätös annetaan tiedoksi julkisella kuulutuksella. Julkisesta kuulutuksesta säädetään hallintolaissa.

Rekisteröityä nimisuojatuotetta valmistavan elintarvikealan toimijan on ennen tuotteiden markkinoille saattamisen aloittamista ilmoitettava tuotteen nimi ja valmistuspaikka 24—27 §:ssä tarkoitetulle valvontaviranomaiselle. Alkoholi tuotteiden osalta ei ilmoitusta tarvitse tehdä, jos valvontaviranomainen saa tiedon muun ilmoituksen yhteydessä. Valmistuksen keskeyttämisestä tai lopettamisesta on ilmoitettava viivytyksettä valvontaviranomaiselle.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä:

- 1) nimisuojatuotteiden rekisteröinnin hakemisesta ja vastaväitemenettelyn järjestämisestä;
- 2) ilmoitusvelvollisista elintarvikealan toimijoista, ilmoituksissa annettavista tiedoista ja ilmoitusten antamistavasta.

9 luku

Hallinnolliset pakkokeinot, hallinnolliset sanktiot ja rikosoikeudelliset rangaistukset

55 §

Elintarvikesäännösten vastaisuuden korjaaminen

Valvontaviranomainen voi määrätä toimijan korjaamaan epäkohdan, jos:

- 1) elintarvike tai elintarvikekontaktimateriaali, elintarvikehuoneisto tai alkutuotantopaikka taikka elintarvike- tai kontaktimateriaalitoiminta voi aiheuttaa vaaraa ihmisen terveydelle tai ne ovat muutoin elintarvikesäännösten vastaisia; tai
- 2) elintarvikkeesta tai elintarvikekontaktimateriaalista annetut tiedot voivat aiheuttaa vaaraa ihmisen terveydelle tai johtaa kuluttajaa harhaan.

Ruokavirasto voi määrätä 35 §:ssä tarkoitettuja tutkimuksia tekevän laboratorion korjaamaan elintarvikesäännösten vastaisen toimintansa.

Valvontaviranomainen voi määrätä 52 §:ssä tarkoitetun elintarvikkeiden kansallisen laatujärjestelmän hakijan korjaamaan epäkohdan, jos laatujärjestelmä on elintarvikesäännösten vastainen.

Valiokunnan mietintö MmVM 1/2021 vp

Elintarvikesäännösten vastaisuus on määrättävä korjattavaksi välittömästi tai valvontaviranomaisen asettamassa määräajassa.

56 §

Kielto

Valvontaviranomainen voi kieltää elintarvikkeen alkutuotannon, valmistuksen, sisämarkkina-kaupan, viennin, tukkukaupan ja muun jakelun, tarjoilun ja muun luovutuksen sekä käytön elintarvikkeen valmistuksessa, jos elintarvike tai siitä annetut tiedot, alkutuotantopaikka tai elintarvikehuoneisto tai siellä harjoitettava elintarviketoiminta on sellaista, että se aiheuttaa tai sen voidaan perustellusta syystä epäillä aiheuttavan vakavaa vaaraa ihmisen terveydelle tai vaaraa sellaisen elintarvikesäännösten vastaisuuden takia, jota ei voida poistaa.

Valvontaviranomainen voi kieltää elintarvikekontaktimateriaalin valmistuksen, sisämarkkina-kaupan, viennin, tukkukaupan ja muun jakelun, jos elintarvikekontaktimateriaali tai siitä annettavat tiedot tai kontaktimateriaalitoiminta ovat sellaiset, että ne aiheuttavat tai niiden voidaan perustellusta syystä epäillä aiheuttavan vakavaa vaaraa ihmisen terveydelle tai vaaraa sellaisen elintarvikesäännösten vastaisuuden takia, jota ei voida poistaa.

Kielto voidaan määrätä väliaikaiseksi asian selvittämisen tai epäkohdan korjaamisen ajaksi. Väliaikainen kielto on voimassa, kunnes valvontaviranomainen antaa asiassa lopullisen ratkaisunsa. Valvontaviranomaisen tulee omalta osaltaan huolehtia siitä, että asiassa tarvittavat selvitykset tehdään viivytyksettä.

57 §

Markkinoilta poistaminen ja yleinen tiedottaminen

Valvontaviranomainen voi määrätä toimijan poistamaan elintarvikkeen tai elintarvikekontaktimateriaalin markkinoilta, jos tämä ei noudata Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 178/2002 19 artiklassa säädettyä velvollisuutta poistaa turvallisuutta koskevien elintarvikesäännösten vastainen elintarvike tai elintarvikekontaktimateriaali markkinoilta.

Valvontaviranomainen voi myös määrätä elintarvikkeen tai elintarvikekontaktimateriaalin poistettavaksi markkinoilta, jos siitä annettavat tiedot ovat olennaisesti elintarvikesäännösten vastaisia.

Valvontaviranomainen voi toimijan kustannuksella tiedottaa yleisesti turvallisuutta koskevien elintarvikesäännösten vastaisista elintarvikkeista ja elintarvikekontaktimateriaaleista, jos toimija ei noudata Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 178/2002 19 artiklassa säädettyä velvollisuutta ilmoittaa asiasta kuluttajille.

58 §

Haltuunotto

Valvontaviranomainen voi ottaa elintarvikkeen tai elintarvikekontaktimateriaalin haltuunsa, jos se aiheuttaa tai on syytä epäillä sen aiheuttavan vaaraa ihmisen terveydelle tai jos se on muulla tavalla olennaisesti elintarvikesäännösten vastainen.

Valiokunnan mietintö MmVM 1/2021 vp

Haltuunotto on suoritettava todistajan läsnä ollessa. Sille, jolta elintarvike tai elintarvikekontaktimateriaali on otettu haltuun, on annettava todistus, josta ilmenee haltuunoton syy sekä haltuun otettu omaisuus.

Haltuun otettu omaisuus voidaan tarvittaessa säilyttää elintarvikehuoneistossa, alkutuotantopaikassa tai kontaktimateriaalialan toimijan toimipaikassa sopivalla tavalla merkittynä taikka sinetöidyssä tai muutoin merkityssä varastotilassa. Omaisuus on sen aiheuttaman vaaran tai muun määräystenvastaisuuden arvioimiseksi mahdollisesti tarvittavan tutkimuksen ajan pyrittävä säilyttämään siten, ettei sen laatu heikkene.

59 §

Käyttöä ja hävittämistä koskeva päätös

Valvontaviranomainen päättää, mihin tarkoitukseen elintarvikesäännösten vastaista elintarviketta tai elintarvikekontaktimateriaalia voidaan käyttää tai mihin tarkoitukseen se voidaan luovuttaa, jos elintarviketta tai elintarvikekontaktimateriaalia ei voi muuttaa määräysten mukaiseksi.

Valvontaviranomaisen on määrättävä elintarvike tai elintarvikekontaktimateriaali hävitettäväksi, jos sen käyttö ei ole mahdollista tai jos terveydelliset syyt tai elintarvikesäännösten sitä edellyttävät.

Valvontaviranomaisen on tehtävä 1 ja 2 momentissa tarkoitettu päätös viivytyksettä. Päätöstä tehtäessä on pyrittävä siihen, että elintarvikealan tai kontaktimateriaalialan toimijan taloudellinen menetys jää mahdollisimman pieneksi. Valvontaviranomaisen on asetettava kohtuullinen määräaika, jonka kuluessa toimijan on noudatettava 1 tai 2 momentin mukaista päätöstä.

60 §

Alkutuotantopaikan ja elintarvikehuoneiston hyväksymisen peruuttaminen

Valvontaviranomainen voi peruuttaa tekemänsä alkutuotantopaikan tai elintarvikehuoneiston hyväksymisen kokonaan tai osittain, jos vaaraa ihmisen terveydelle ei voida muulla tavoin estää.

Hyväksyminen voidaan peruuttaa, jos alkutuotantopaikka tai elintarvikehuoneisto tai siellä harjoitettava elintarviketoiminta on olennaisesti elintarvikesäännösten vastaista eikä toimija ole noudattanut valvontaviranomaisen 55 tai 56 §:n nojalla antamaa määräystä tai kieltoa.

Hyväksyminen voidaan lisäksi peruuttaa, jos toimija ei enää ole 7 §:ssä tarkoitettulla tavalla luotettava ja peruste, jonka takia toimijaa ei pidetä luotettavana, on luonteeltaan olennainen ja vakava, eikä toimija ole viranomaisen määräyksestä huolimatta korjannut epäkohtaa.

Hyväksyminen voidaan peruuttaa myös määräajaksi.

61 §

Rekisteröidyn toiminnan keskeyttäminen tai lopettaminen

Valvontaviranomainen voi keskeyttää tai lopettaa rekisteröidyn alkutuotannon, elintarviketoiminnan ja kontaktimateriaalitoiminnan, jos toiminta on olennaisesti elintarvikesäännösten vastaista eikä toimija ole noudattanut valvontaviranomaisen 55 tai 56 §:n nojalla antamaa määräystä tai kieltoa.

Valiokunnan mietintö MmVM 1/2021 vp

Toiminta voidaan lisäksi keskeyttää tai lopettaa, jos toimija ei enää ole 7 §:ssä tarkoitetulla tavalla luotettava ja peruste, jonka takia toimijaa ei pidetä luotettavana, on luonteeltaan olennainen ja vakava eikä toimija ole viranomaisen määräyksestä huolimatta korjannut epäkohtaa.

Toiminnan keskeyttämistä koskeva päätös on voimassa, kunnes valvontaviranomainen toteaa, että keskeyttämisen perusteena olleet epäkohdat on korjattu.

62 §

Laboratorion nimeämisen peruuttaminen

Maa- ja metsätalousministeriö voi peruuttaa kansallisen vertailulaboratorion nimeämisen, jos vertailulaboratorio tai siellä harjoitettu toiminta ei täytä 36 §:ssä tai Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2017/625 100 ja 101 artiklassa säädettyjä vaatimuksia, epäkohta on olennainen eikä vertailulaboratorio ole maa- ja metsätalousministeriön määräyksestä huolimatta korjannut puutteita.

Ruokavirasto voi peruuttaa virallisen laboratorion ja nimetyn omavalvontalaboratorion nimeämisen, jos laboratorio tai siellä harjoitettava toiminta ei täytä 34 tai 36 §:ssä säädettyjä vaatimuksia, epäkohta on olennainen eikä laboratorio ole Ruokaviraston määräyksestä huolimatta korjannut puutteita. Myös määräaikainen nimeäminen voidaan peruuttaa.

Ruokavirasto voi peruuttaa nimeämisen myös asian käsittelyn vaatimaksi ajaksi, jos puute nimetyn laboratorion toiminnassa on sellainen, että se voi vaarantaa tutkimustulosten luotettavuuden.

63 §

Internetsivuston sulkeminen

Ruokavirasto voi määrätä toimijan hallinnoiman tai käyttämän internetsivuston suljettavaksi, jos on ilmeistä, että sen välityksellä myytäväksi tarjottava elintarvike tai elintarvikekontaktimateriaali tai siitä annetut tiedot ovat sellaiset, että ne aiheuttavat tai niiden voidaan perustellusta syystä epäillä aiheuttavan vaaraa ihmisen terveydelle, johtavat kuluttajaa olennaisesti harhaan tai ovat muulla tavalla olennaisesti elintarvikesäännösten vastaisia. Internetsivustosta on määrättävä suljettavaksi se sivuston osa, jossa tarjotaan myytäväksi mainitulla tavalla elintarvikesäännösten vastaisia elintarvikkeita tai elintarvikekontaktimateriaaleja. Jos sivuston osan sulkeminen ei poista elintarvikesäännösten vastaisuutta, on tarvittaessa määrättävä suljettavaksi koko sivusto. Määräys internetsivuston sulkemisesta voidaan antaa väliaikaisena asian selvittämisen tai epäkohdan korjaamisen ajaksi. Väliaikainen sulkeminen on voimassa, kunnes Ruokavirasto antaa asiassa lopullisen ratkaisunsa.

64 §

Kiireelliset toimet

Kiireellisissä tapauksissa elintarvikevalvontatehtäviä suorittava kunnan viranhaltija, jolle ei ole siirretty toimivaltaa hallinnollisten pakkokeinojen käyttöön 27 §:n 3 momentin mukaisesti, on oikeutettu ryhtymään 55, 56, 58 ja 59 §:ssä tarkoitettuihin hallinnollisiin pakkokeinoihin. Viran-

Valiokunnan mietintö MmVM 1/2021 vp

haltijan tämän pykälän nojalla tekemä päätös on viipymättä saatettava kunnan valvontaviranomaisen käsiteltäväksi.

65 §

Ruokaviraston päätös hallinnollisten pakkokeinojen käytöstä

Ruokavirasto päättää yhtä kuntaa laajempaa aluetta koskevien 55—59, 66 ja 67 §:ssä tarkoitettujen hallinnollisten pakkokeinojen käyttämisestä.

Ruokavirasto voi päättää hallinnollisten pakkokeinojen käyttämisestä myös yhden kunnan alueella, jos se perustellusta syystä arvioi kunnan toimet riittämättömiksi määräystenvastaisuuden poistamiseksi.

Ruokaviraston on viipymättä ilmoitettava 1 ja 2 momentin nojalla tekemistään päätöksistä asianomaisille kunnille.

66 §

Markkinoinnin kieltäminen ja oikaisu

Toimivaltainen valvontaviranomainen voi kieltää toimijaa jatkamasta elintarvikesäännösten vastaista markkinointia taikka uudistamasta sellaista tai siihen rinnastettavaa markkinointia. Kielto voidaan antaa myös väliaikaisena, jolloin kielto on voimassa, kunnes valvontaviranomainen on antanut asiassa lopullisen ratkaisunsa.

Jos elintarvikkeen tai elintarvikekontaktimateriaalin markkinoinnissa annetaan tietoja, joista voi aiheutua vakavaa vaaraa ihmisen terveydelle tai jos markkinointi on olennaisesti totuuden vastaista tai harhaanjohtavaa, valvontaviranomainen voi 1 momentissa mainittujen toimenpiteiden lisäksi ryhtyä 55—58 §:ssä säädettyihin toimenpiteisiin, kunnes markkinointi on saatettu elintarvikesäännösten mukaiseksi.

Määrätessään 1 momentissa tarkoitetun kiellon valvontaviranomainen voi velvoittaa kiellon saaneen toimijan määräajassa toimittamaan markkinoinnin oikaisun, jos sitä markkinoinnista aiheutuvien ilmeisten haittojen vuoksi on pidettävä välttämättömänä. Päätöksessään valvontaviranomainen voi määrätä, että markkinoinnin oikaisu on toteutettava vastaavassa laajuudessa kuin missä oikaisun kohteena oleva markkinointi on toteutettu.

67 §

Elintarvikevalvonnan seuraamusmaksu

Toimivaltainen valvontaviranomainen voi määrätä toimijan maksamaan vähintään 300 euron ja enintään 5 000 euron elintarvikevalvonnan seuraamusmaksun, jos toimija:

1) harjoittaa alkutuotantoa, elintarviketoimintaa tai kontaktimateriaalitoimintaa sellaisessa toimipaikassa, jota ei ole 9 tai 11 §:n mukaisesti hyväksytty tai josta ei ole tehty 8, 10 tai 13 §:ssä tarkoitettua ilmoitusta;

2) harjoittaa elintarvikkeiden tai elintarvikekontaktimateriaalien markkinointia elintarvikesäännösten vastaisella tavalla;

Valiokunnan mietintö MmVM 1/2021 vp

3) ei noudata 12 §:ssä säädettyä velvollisuutta tiedottaa elintarviketoiminnasta liikkuvassa elintarvikehuoneistossa;

4) ei noudata 14 §:ssä säädetty vaatimusta jäljitettävyydestä;

5) ei noudata 15 §:ssä säädettyä vaatimusta omavalvonnasta;

6) ei noudata 17 §:ssä säädettyä vakavia vaaroja tai ruokamyrkytyksiä koskevaa ilmoitusvelvollisuutta tai 18 §:ssä säädettyä zoonooseja koskevaa ilmoitusvelvollisuutta;

7) ei noudata 34 tai 36 §:ssä laboratoriolle tai siellä harjoitettavalle toiminnalle säädettyjä vaatimuksia.

Seuraamusmaksun suuruutta arvioitaessa on otettava huomioon menettelyn laatu, vahingollisuus ja toistuvuus. Maksu voidaan jättää määräämättä tai määrätä maksettavaksi vähimmäismäärää pienempänä, jos tekoa voidaan pitää vähäisenä ja maksun määräämättä jättäminen tai määrääminen vähimmäismäärää pienempänä on kohtuullista laiminlyönnin laatu, toistuvuus, suunnitelmallisuus ja muut olosuhteet huomioon ottaen. Seuraamusmaksu määrätään maksettavaksi valtiolle.

Seuraamusmaksua ei saa määrätä sille, jota epäillään samasta teosta esitutkinnassa, syyteharkinnassa tai tuomioistuimessa vireillä olevassa rikosasiassa tai jolle on samasta teosta annettu lainvoimainen tuomio. Jos seuraamusmaksu on määrätty luonnolliselle henkilölle tai oikeushenkilölle, samasta teosta ei saa tuomita tuomioistuimessa rangaistusta.

Seuraamusmaksua ei saa määrätä, jos teosta on kulunut yli vuosi. Seuraamusmaksu vanheneviiden vuoden kuluttua seuraamusmaksua koskevan lainvoimaisen ratkaisun antamispäivästä. Seuraamusmaksu raukeaa, kun maksuvelvollinen luonnollinen henkilö kuolee. Seuraamusmaksun täytäntöönpanosta säädetään sakon täytäntöönpanosta annetussa laissa.

68 §

Uhkasakko sekä teettämis- ja keskeyttämisuhka

Valvontaviranomainen voi tehostaa tämän lain nojalla annettua määräystä tai kieltoa uhkasakolla tai teettämis- tai keskeyttämisuhalla. Uhkasakosta sekä teettämis- ja keskeyttämisuhasta säädetään uhkasakkolaissa (1113/1990).

Se, joka rikkoo tämän lain nojalla määrättyä, uhkasakolla tehostettua kieltoa tai velvoitetta, voidaan jättää tuomitsematta rangaistukseen samasta teosta, jos uhkasakko on tuomittu maksettavaksi.

69 §

Elintarvikerikkomus

Joka tahallaan tai huolimattomuudesta

1) valmistaa, vie maasta, pitää kaupan, tarjoilee tai muutoin luovuttaa tai toimittaa elintarviketta tai valmistaa tai vie maasta elintarvikekontaktimateriaalia, joka ei täytä 6 §:ssä säädettyä vaatimusta tai

2) rikkoo valvontaviranomaisen 55—57, 59 tai 66 §:n nojalla antamaa määräystä tai kieltoa, 58 §:n nojalla antamaa haltuunottopäätöstä taikka 60 tai 62 §:n nojalla antamaa hyväksymisen tai nimeämisen peruuttamista taikka 61 §:n nojalla antamaa toiminnan keskeyttämistä tai lopettamista koskevaa päätöstä,

Valiokunnan mietintö MmVM 1/2021 vp

on tuomittava, jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, elintarvikerikkomuksesta sakkoon.

Valvontaviranomainen voi jättää esitutkintaviranomaiselle ilmoittamatta rikkomuksen, jos teko tai laiminlyönti on vähäinen eikä kyseessä ole niskoittelu viranomaisen kieltoja ja määräyksiä vastaan.

Rikoslaisissa tai 1 momentissa tarkoitettua tekoa koskevassa esitutkinnassa Ruokavirastolle on varattava tilaisuus tulla kuulluksi. Syyttäjän on varattava Ruokavirastolle tilaisuus lausunnon antamiseen ennen syyteharkinnan päättymistä. Asiaa tuomioistuimessa suullisesti käsiteltäessä Ruokavirastolla on läsnäolo- ja puheoikeus.

70 §

Rangaistussäännökset

Rangaistus terveysrikoksesta säädetään rikoslain (39/1889) 44 luvun 1 §:ssä.

Rangaistus elintarvikkeen salakuljetuksesta ja sen yrityksestä, lievistä salakuljetuksesta sekä laittomasta tuontitavaraan ryhtymisestä ja lievistä laittomasta tuontitavaraan ryhtymisestä säädetään rikoslain 46 luvun 4—6 ja 6 a §:ssä.

Rangaistus 82 §:ssä tarkoitetun salassapitovelvollisuuden rikkomisesta tuomitaan rikoslain 38 luvun 1 tai 2 §:n mukaan, jollei teko ole rangaistava rikoslain 40 luvun 5 §:n mukaan tai jollei siitä muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta.

10 luku

Maksut

71 §

Valtion viranomaisten suoritteista perittävät maksut

Valtion viranomaisen tämän lain nojalla suorittamista toimenpiteistä peritään maksu, jollei valtion maksuperustelaisissa (150/1992) muuta säädetä. Maksullisuuden ja maksun määrän perusteista säädetään mainitussa laissa.

Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella voidaan:

1) alentaa pieniä eläinmääriä teurastavien teurastamoiden ja riistan käsittelylaitosten lihantarkastus- ja valvontamaksuja enintään Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2017/625 liitteen IV II luvussa säädetyille tasolle;

2) antaa tarkempia säännöksiä Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2017/625 79—82 artiklassa edellytetyistä kansallisista järjestelyistä ja maksujen suuruuden määrittämisestä.

Valiokunnan mietintö MmVM 1/2021 vp

72 §

Kunnan suorittamasta elintarvikevalvonnasta vuosittain perittävä valvonnan perusmaksu

Kunta perii vuosittain 150 euron suuruisen valvonnan perusmaksun suunnitelmallisen elintarvikevalvonnan piirissä olevalta valvontakohteelta, joka harjoittaa:

- 1) itujen alkutuotantoa 9 §:ssä tarkoitettussa hyväksytyssä itujen alkutuotantopaikassa;
- 2) 10 §:ssä tarkoitettua rekisteröityä elintarviketoimintaa;
- 3) elintarviketoimintaa 11 §:ssä tarkoitettussa hyväksytyssä elintarvikehuoneistossa;
- 4) 13 §:ssä tarkoitettua rekisteröityä elintarvikekontaktimateriaalitoimintaa.

Edellä 1 momentissa tarkoitettua valvonnan perusmaksua ei peritä yleishyödylliseltä yhteisöltä eikä kyläkaupalta. Valvonnan perusmaksu ei peritä myöskään toimijalta, joka harjoittaa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 853/2004 1 artiklan 3 kohdan e alakohdassa ja 10 artiklassa sekä komission delegoidun asetuksen (EU) 2019/624 12 artiklan 1 kohdan a alakohdassa tarkoitettua toimintaa.

Jos toimijan yhdessä toimipaikassa harjoittama toiminta sisältää useita 1 momentissa tarkoitettuja toimintoja, valvonnan perusmaksu peritään vain yhden kerran.

Valvonnan perusmaksu peritään kalenterivuoden alussa. Valvontakohteelta, joka lisätään kesken kalenterivuotta suunnitelmallisen valvonnan piiriin, ei peritä valvonnan perusmaksua kyseiseltä kalenterivuodelta. Jos toimija tekee ilmoituksen toiminnan lopettamisesta kesken kalenterivuotta, valvonnan perusmaksun periminen päättyy seuraavan kalenterivuoden alusta.

73 §

Kunnan suorittamasta elintarvikevalvonnasta perittävät muut maksut

Edellä 72 §:ssä säädetyn vuosittaisen perusmaksun lisäksi kunta perii valvontakohteelta hyväksymänsä taksan mukaisen maksun:

- 1) 10 ja 13 §:ssä tarkoitettujen rekisteröintiä koskevien ilmoitusten sekä 9 ja 11 §:ssä tarkoitettujen hyväksymistä koskevien hakemusten ja ilmoitusten käsittelystä;
- 2) kunnan valvontasuunnitelmaan sisältyvästä 72 §:n 1 momentissa tarkoitettua toimintaa koskevasta tarkastuksesta ja näytteiden tutkimisesta;
- 3) 40 §:n 1 momentissa tarkoitettua kehotuksen noudattamisen valvomiseksi tehdystä tarkastuksesta;
- 4) elintarvikesäännösten noudattamatta jättämiseen perustuvien 9 luvussa tarkoitettujen hallinnollisten pakkokeinojen ja sanktioiden noudattamisen valvomiseksi tehdyistä tarkastuksista;
- 5) Euroopan unionin ulkopuolelle elintarvikkeita vievän toimijan 51 §:n 1 momentissa tarkoitettua valvonnasta sekä mainitun pykälän 2 momentissa tarkoitettua vientitodistuksesta.

Kunta perii elintarvikealan toimijalta hyväksymänsä taksan mukaisen maksun 27 §:n 4 momentin 5 kohdan tarkoittamasta alkuperätilalla tai muualla teurastamon ulkopuolella tehtävästä *ante mortem* –tarkastuksesta.

Kunta määrää 1 momentissa tarkoitettut maksut siten, että niiden suuruus vastaa enintään toimenpiteestä aiheutuneita kustannuksia, jollei Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2017/625 79—82 artiklasta muuta johdu.

Valtio korvaa kunnille aiheutuneet kustannukset sellaisista Ruokaviraston kuntien toimeenpantaviksi ohjaamista elintarvikevalvonnan tarkastuksista, näytteenotoista, tutkimuksista ja sel-

Valiokunnan mietintö MmVM 1/2021 vp

vityksistä, jotka tässä laissa säädetään Ruokaviraston tehtäviksi tai jotka liittyvät säädösten tai Ruokaviraston ohjeiden valmisteluun.

74 §

Maksujen perintä ilman tuomiota tai päätöstä sekä viivästyskorko

Tässä luvussa tarkoitetut maksut ovat suoraan ulosottokelpoisia. Niiden perinnästä säädetään verojen ja maksujen täytäntöönpanosta annetussa laissa (706/2007).

Jos toimenpiteestä määrättyä maksua ei ole suoritettu eräpäivänä, viivästyneelle määrälle saadaan periä vuotuista viivästyskorkoa korkolain (633/1982) 4 §:n 1 momentissa tarkoitetun korkokannan mukaan. Eräpäivä voi olla aikaisintaan kahden viikon kuluttua maksun määräytymisen perusteena olevan toimenpiteen suorittamisesta. Viivästyskoron sijasta viranomaisen voi periä viiden euron suuruisen viivästysmaksun, jos viivästyskoron määrä jää tätä pienemmäksi.

Jos maksu palautetaan maksuunpanon oikaisun tai muutoksenhaun johdosta, palautettavalle maksulle maksetaan veronkantolain (11/2018) 37 §:ssä säädetty hyvityskorko maksupäivästä takaisinmaksupäivään.

11 luku

Muutoksenhaku

75 §

Muutoksenhaku valtion ja kunnan viranomaisen päätökseen

Valtion viranomaisen päätökseen, lukuun ottamatta 9, 11, 20, 52, 55—63 ja 65—67 §:ssä tarkoitettuja päätöksiä, saa vaatia oikaisua. Oikaisuvaatimuksesta säädetään hallintolaissa. Edellä 42 §:ssä tarkoitettuun kirjalliseen lihantarkastuspäätökseen saa vaatia oikaisua 14 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista Ruokavirastolta.

Kunnan toimielimen päätökseen, lukuun ottamatta 9, 11, 55—61, 66 ja 67 §:ssä tarkoitettuja päätöksiä, ja kunnan viranhaltijan muuhun kuin 64 §:ssä tarkoitettuun päätökseen saa vaatia oikaisua kunnan tämän lain mukaisia tehtäviä hoitavalta toimielimeltä. Oikaisuvaatimukseen sovelletaan, mitä hallintolain 7 a luvussa säädetään oikaisuvaatimuksesta.

Muutoksenhausta hallintotuomioistuimeen säädetään oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa (808/2019). Kunnan viranhaltijan 64 §:ssä tarkoitettuun päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla.

Muutoksenhakuun, joka koskee kunnallista valvontasuunnitelmaa, sovelletaan kuitenkin, mitä kuntalaissa säädetään.

Muutoksenhaussa Tullin tämän lain nojalla tekemään päätökseen sovelletaan, mitä oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa säädetään.

Valiokunnan mietintö MmVM 1/2021 vp

76 §

Muutoksenhaku viranomaisen määräämään maksuun

Muutoksenhausta valtion viranomaisen määräämään maksuun säädetään valtion maksuperustelaissa.

Kunnan 72 ja 73 §:ssä tarkoitettua maksua koskevaan päätökseen saa vaatia oikaisua soveltaen, mitä hallintolain 7 a luvussa säädetään. Edellä 72§:ssä tarkoitettuun valvonnan perusmaksuun saa vaatia oikaisua kunnalta, jos

- 1) perusmaksu on peritty aiheuttomasti;
- 2) perusmaksu on maksuvelvollisen sitä aiheuttamatta jäänyt määräämättä.

Oikaisu voidaan 2 momentin 1 kohdassa tarkoitettussa tapauksessa tehdä kolmen vuoden kuluessa maksun määräämistä seuraavan kalenterivuoden alusta ja 2 kohdassa tarkoitettussa tapauksessa vuoden kuluessa sitä seuraavan kalenterivuoden alusta, jolloin maksu määrättiin tai olisi pitänyt määrätä.

Muutoksenhakuun, joka koskee kunnallisia maksuja koskevaa taksaa, sovelletaan kuitenkin, mitä kuntalaissa säädetään.

77 §

Valvontaviranomaisen muutoksenhakuoikeus

Ruokavirastolla on oikeus hakea muutosta hallinto-oikeuden päätökseen, jolla hallinto-oikeus on kumonnut kunnan toimielimen muutoin kuin oikaisuvaatimuksen johdosta tekemän päätöksen tai muuttanut sitä. Ruokaviraston valitusoikeus ei kuitenkaan koske kunnallista valvontasuunnitelmaa tai kunnallisia maksuja koskevaa taksaa koskevaa hallinto-oikeuden päätöstä.

78 §

Täytäntöönpano

Edellä 9 luvussa tarkoitettussa muussa kuin 67 §:ssä tarkoitettussa elintarvikevalvonnan seuraamusmaksua koskevassa päätöksessä voidaan määrätä, että päätöstä on noudatettava ennen kuin se on saanut lainvoiman tai ennen kuin oikaisuvaatimusta on käsitelty, jollei valitusviranomainen tai vastaavasti oikaisuvaatimuksen käsittelevä viranomainen toisin määrää. Oikaisuvaatimus ja valitus on käsiteltävä viivytyksettä.

Edellä 19 §:n 5 momentissa tarkoitettua hygieniapassin peruuttamista koskevaa päätöstä on valituksesta huolimatta noudatettava, jollei Ruokavirasto tai valitusviranomainen toisin määrää.

Edellä 42 §:ssä tarkoitettua kirjallista lihantarkastuspäätöstä on oikaisuvaatimuksesta ja valituksesta huolimatta noudatettava, jollei Ruokavirasto tai valitusviranomainen toisin määrää.

Valiokunnan mietintö MmVM 1/2021 vp

12 luku

Rekisterit

79 §

Rekisterit

Ruokavirasto, aluehallintovirastot ja kunnat pitävät yhdessä valvonnan ohjausta ja kehittämistä sekä suorittamaansa valvontaa varten valtakunnallista rekisteriä:

1) 8 §:ssä tarkoitettu rekisteröidystä alkutuotannosta ja 9 §:ssä tarkoitettu hyväksytyistä alkutuotantopaikoista;

2) 10 §:ssä tarkoitettu rekisteröidystä elintarviketoiminnasta ja 11 §:ssä tarkoitettu hyväksytyistä elintarvikehuoneistoista;

3) 13 §:ssä tarkoitettu rekisteröidystä kontaktimateriaalitoiminnasta;

4) 34 §:ssä tarkoitettu virallisista laboratorioista ja nimetyistä omavalvontalaboratorioista.

Ruokavirasto, aluehallintovirastot ja kunnat ovat 1 momentissa tarkoitettujen rekisterien luonnollisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja direktiivin 95/46/EY kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2016/679 26 artiklassa tarkoitettuja yhteisrekisterinpitäjiä. Ruokavirasto, aluehallintovirastot ja kunnat käyttävät ja pitävät rekisteriä ajan tasalla tässä laissa säädettyjen tehtäviensä edellyttämässä laajuudessa. Ruokavirasto vastaa rekisterin toimivuuteen liittyvien tietojärjestelmien ylläpidosta ja kehittämisestä.

Muilla tässä laissa tarkoitetuilla valvontaviranomaisilla on oikeus käyttää 1 momentissa tarkoitettujen rekisterien rekisteritietoja säädettyjen tehtäviensä edellyttämässä laajuudessa.

Ruokavirasto pitää valvonnan ohjausta ja kehittämistä sekä suorittamista varten valtakunnallista rekisteriä:

1) 20 §:n 1 momentissa tarkoitettuista hygieniapassitestaajista sekä henkilöistä, jotka ovat osallistuneet hygieniapassitestiin;

2) 33 §:ssä tarkoitettuista toimeksiannon saaneista elimistä;

3) ruokamyrkytystapausten selvittämiseen ja zoonosien seurantaan ja valvontaan liittyvistä seikoista 36 §:n 5 momentissa ja 47 §:ssä tarkoitettujen ilmoitusten perusteella;

4) 53 §:ssä tarkoitettuista Ruokaviraston tunnustamista alkutuotantopaikoista ja lokeroista sekä lokeroihin kuuluvista alkutuotantopaikoista, jotka Ruokavirasto on tunnustanut täyttävän sikojen valvottujen pito-olosuhteiden vaatimukset;

5) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 853/2004 liitteen III IV jakson I luvun mukaisen metsästäjien terveys- ja hygieniakoulutuksen suorittaneista henkilöistä;

6) 24 §:n 2 momentin 4 kohdassa tarkoitettuista Ruokaviraston nimeämistä muista kuin Ruokaviraston tai kunnan palveluksessa olevista eläinlääkäreistä.

Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto pitää rekisteriä alkoholijuomien myyntipaikoista sekä alkoholijuomien valmistus- ja varastointipaikoista.

Edellä 1 ja 4 momentissa tarkoitettujen rekisterien ovat osa maaseutuelinkeinohallinnon tietojärjestelmästä annetussa laissa (284/2008) tarkoitettua maaseutuelinkeinohallinnon tietojärjestelmää.

Valiokunnan mietintö MmVM 1/2021 vp

80 §

Rekistereihin merkittävät tiedot

Edellä 79 §:ssä tarkoitettuihin rekistereihin merkitään:

- 1) valvontakohteiden tunnistetiedot ja toiminnot;
- 2) 53 §:n mukaisesti tunnustettujen alkutuotantopaikkojen, lokeroiden ja lokeroihin kuuluvien alkutuotantopaikkojen tunnistetiedot;
- 3) suunnitellut ja suoritettavat valvontatoimenpiteet;
- 4) virallisista laboratorioista ja nimetyistä omavalvontalaboratorioista arvioinnin piirissä olevat määrittämenetelmät sekä tutkimuksista vastaavien henkilöiden nimet;
- 5) muut kuin 1—4 kohdassa tarkoitettavat elintarvikesäännösten mukaiset valvonnan kannalta tarpeelliset tiedot.

Edellä 1 momentissa tarkoitettuja tunnistetietoja ovat toimijan nimi, osoite, yritys- ja yhteisötunnus tai sen puuttuessa henkilötunnus sekä valvontakohteen nimi ja osoite. Henkilön tunnistetiedot poistetaan rekisteristä, kun niitä ei enää tarvita.

Ruokavirasto julkaisee virallisista laboratorioista ja nimetyistä omavalvontalaboratorioista luettelon, josta 1 momentin 4 kohdassa tarkoitettavat tiedot ilmenevät.

Hygieniapassitestaajista rekisteriin merkitään testaajan nimi, henkilötunnus ja yhteystiedot. Henkilöistä, jotka osallistuvat hygieniapassitesteihin, rekisteriin merkitään henkilön nimi ja henkilötunnus sekä hygieniapassitestaajan nimi, testipaikan osoite ja testin suorittamispäivämäärä. Henkilöistä, joille testaaja on myöntänyt hygieniapassin, rekisteriin merkitään lisäksi hygieniapassin myöntämispäivämäärä.

13 luku

Erinäiset säännökset

81 §

Rikkomuksista ilmoittajan henkilöllisyyden suojaaminen

Jos Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2017/625 140 artiklassa tarkoitettujen säännösten rikkomista koskevan ilmoituksen valvontaviranomaiselle on tehnyt luonnollinen henkilö, hänen henkilöllisyytensä on pidettävä salassa, jos henkilöllisyyden paljastamisesta voidaan olosuhteiden perusteella arvioida aiheutuvan hänelle haittaa.

82 §

Salassa pidettävät tiedot

Valvonnassa saatuja tietoja koskevasta salassapitovelvollisuudesta säädetään viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa.

Valiokunnan mietintö MmVM 1/2021 vp

83 §

Virka-apu

Valvontaviranomaisten on annettava toisilleen pyynnöstä virka-apua niiden tässä laissa säädettyjen tehtävien suorittamiseksi.

~~Valvontaviranomaisten on annettava jäteläin (646/2011) mukaiselle valvontaviranomaiselle pyynnöstä virka-apua mainitun lain xx §:ssä tarkoitettua elintarvikejätettä koskevan kirjanpitovelvollisuuden valvonnassa.~~

Poliisin on annettava valvontaviranomaisille näiden pyynnöstä virka-apua elintarvikesäännösten mukaisten tehtävien suorittamisessa.

84 §

Valtionosuus

Kunnan tämän lain nojalla järjestämään toimintaan sovelletaan kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annettua lakia (1704/2009), jollei laissa toisin säädetä.

85 §

Koneellinen allekirjoitus

Automaattisen tietojenkäsittelyn avulla tehty tämän lain mukainen päätös sekä asiaan liittyvät asiakirjat voidaan allekirjoittaa koneellisesti.

14 luku

Voimaantulo- ja siirtymäsäännökset

86 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Tällä lailla kumotaan elintarvikelaki (23/2006), jäljempänä kumottu laki. Jos muualla lainsäädännössä viitataan kumottuun lakiin, tämän lain voimaan tultua viittauksen on katsottava tarkoittavan tämän lain vastaavaa säännöstä.

Kumotun lain nojalla annetut säädökset jäävät voimaan.

Valiokunnan mietintö MmVM 1/2021 vp

87 §

Siirtymäsäännökset

Mitä 72 §:ssä säädetään kunnan suorittamasta elintarvikevalvonnasta vuosittain perittävästä valvonnan perusmaksusta, sovelletaan 1 päivästä tammikuuta 2022.

Kumotun lain sekä sitä edeltäneen elintarvikelain (361/1995) ja terveydensuojelulain nojalla hyväksytyt tai ilmoitetut elintarvikehuoneistot ja alkutuotantopaikat sekä eläimistä saatavien elintarvikkeiden elintarvikehygieniasta annetun lain (1195/1996) nojalla rekisteröidyt alkutuotantopaikat saavat ilman eri hyväksyntää tai ilmoitusta jatkaa toimintaansa.

Sen, joka tämän lain voimaan tullessa on kelpoinen elintarvikevalvonnan tehtävään, katsotaan täyttävän tämän lain mukaiset vastaavaa tehtävää koskevat pätevyysvaatimukset.

2.

Laki

sakon täytäntöönpanosta annetun lain 1 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan sakon täytäntöönpanosta annetun lain (672/2002) 1 §:n 2 momentti, sellaisena kuin se on laissa 118/2021, seuraavasti:

1 §

Lain soveltamisala

Siten kuin tässä laissa säädetään, pannaan täytäntöön myös merenkulun ympäristönsuojelulain (1672/2009) 3 luvun 1 §:ssä tarkoitettu öljypäästömaksu, tilaajan selvitysvelvollisuudesta ja vastuusta ulkopuolista työvoimaa käytettäessä annetun lain (1233/2006) 9 §:ssä tarkoitettu laiminlyöntimaksu, työsopimuslain (55/2001) 11 a luvun 3 §:ssä tarkoitettu seuraamusmaksu, työntekijöiden lähettämisestä annetun lain 35 §:ssä tarkoitettu laiminlyöntimaksu, kuitintarjoamisvelvollisuudesta käteiskaupassa annetun lain (658/2013) 6 §:ssä tarkoitettu laiminlyöntimaksu, yhteisen kalastuspolitiikan seuraamusjärjestelmästä ja valvonnasta annetun lain (1188/2014) 49 §:ssä tarkoitettu rikkomusmaksu ja 51 §:ssä tarkoitettu seuraamusmaksu, alkoholilain (1102/2017) 71 §:ssä tarkoitettu seuraamusmaksu, siemenlain (600/2019) 35 §:ssä tarkoitettu seuraamusmaksu, kasvinterveyslain (1110/2019) 26 §:ssä tarkoitettu seuraamusmaksu, eläinten sekä eräiden tavaroiden tuontivalvonnasta annetun lain (1277/2019) 15 §:ssä tarkoitettu tuontivalvonnan seuraamusmaksu.

Valiokunnan mietintö MmVM 1/2021 vp

musmaksu, tieliikennelain (729/2018) 161 §:ssä tarkoitettu liikennevirhemaksu, ajokorttilain (386/2011) 93 §:ssä tarkoitettu liikennevirhemaksu, vesiliikennelain (782/2019) 122 §:ssä tarkoitettu liikennevirhemaksu, liikenteen palveluista annetun lain (320/2017) 268 §:ssä tarkoitettu liikennevirhemaksu, ajoneuvolain (82/2021) 195 §:ssä tarkoitettu liikennevirhemaksu ja 189—192 §:ssä tarkoitettu seuraamusmaksu, rehulain (1263/2020) 51 §:ssä tarkoitettu rehuvalvonnan seuraamusmaksu sekä elintarvikelain (/) 67 §:ssä tarkoitettu elintarvikevalvonnan seuraamusmaksu.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä kuuta

Valiokunnan lausumaehdotukset

1. *Eduskunta edellyttää, että maa- ja metsätalousministeriö tiukentaa elintarvikkeiden merkittämisaatimuksia, jotka koskevat alkuperämerkintöjä, ja tehostaa valvontaa sekä sanktioita valiokunnan mietinnössä esitetyn mukaisesti ja tuo tarvittavat säädösmuutokset eduskunnan käsiteltäväksi vuoden 2022 aikana. Suomen on haettava poikkeamista EU-lainsäädännöstä, mikäli säädösten muuttaminen ei muutoin ole mahdollista.*
2. *Eduskunta edellyttää, että maa- ja metsätalousministeriö helpottaa ja parantaa pienteurastamojen toimintaedellytyksiä sekä tilateurastusta valiokunnan mietinnössä esitetyn mukaisesti ja tuo tarvittavat säädösmuutokset eduskunnan käsiteltäväksi vuoden 2022 aikana. Suomen on haettava poikkeamista EU-lainsäädännöstä, mikäli säädösten muuttaminen ei muutoin ole mahdollista.*

Valiokunnan mietintö MmVM 1/2021 vp

Helsingissä 11.3.2021

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Anne Kalmari kesk
varapuheenjohtaja Ritva Elomaa ps
jäsen Markku Eestilä kok
jäsen Seppo Eskelinen sd
jäsen Satu Hassi vihr
jäsen Janne Heikkinen kok
jäsen Mikko Kärnä kesk
jäsen Mikko Lundén ps
jäsen Sari Multala kok
jäsen Jari Myllykoski vas
jäsen Anders Norrback r
jäsen Jenni Pitko vihr
jäsen Piritta Rantanen sd
jäsen Peter Östman kd
varajäsen Lulu Ranne ps

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Carl Selenius